

B. ANÀLISI DE LA INCIDÈNCIA DE LA PLANIFICACIÓ TERRITORIAL I URBANÍSTICA EN L'ÀMBIT DE LA MANCOMUNITAT DE L'ALT Penedès

1. OBJECTE DE L'ESTUDI

L'objecte principal d'aquest apartat és realitzar un anàlisi de la incidència de la planificació territorial, urbanística i estratègica en l'àmbit de la Mancomunitat de l'Alt Penedès tant en l'àmbit català, estatal com estranger.

En aquest sentit, l'objectiu concret d'aquest apartat de l'estudi general, és conèixer les propostes territorials per a l'Espai Obert (rural) que afecten d'una manera clara el territori delimitat per la Mancomunitat de l'Alt Penedès, i alhora recollir experiències territorials tant a nivell català, espanyol com europeu prou semblants a l'àmbit geogràfic del Penedès.

Aquests són els plans recollits:

Planificació territorial general

- Pla Territorial General de Catalunya (1995)
- Pla Territorial Parcial de la Plana de Lleida, l'Alt Pirineu i Era Val d'Aran (Decret 2001)
- Pla Territorial Parcial de l'Àmbit Metropolità de Barcelona (en estudi 2005)
- Pla Territorial Director de l'Alt Penedès (1ª versió maig 2002)

Plans Territorials sectorials

- Pla Director de Política Agrària i Pesquera de Catalunya. (Novembre 1993)
- Pla d'Espais d'Interès Natural (PEIN 1992)
- Directiva Hàbitats i xarxa natura 2000

Plans Estratègics

- I Pla Estratègic de l'Alt Penedès 1993-94
- II Pla Estratègic de l'Alt Penedès 2002

Experiències interessants comparatives

- Carta del Paisatge de l'Alt Penedès

- Marca Penedès
- Paisatges del Vi
- Parc Agrari del Baix Llobregat
- Consorci de l'Espai Rural de Gallecs
- Parco Agricolo Sud Milano
- Parco Naturale Adda Sud
- Carta Agrícola del país d'Aubagne. Departament de Bouches-du-Rhone
- Espai agrícola a la Conca d'Oro a Palerm (Sicília)

Normativa Sectorial

- Denominacions d'origen Penedès/Denominació d'origen Cava
- Denominació genèrica de qualitat Prèssec
- Unitat mínima de conreu/Unitat mínima forestal

L'estudi s'ha estructurat en diversos apartats, els quals tenen una semblant metodologia compositiva. Aquesta metodologia té un caràcter descriptiu i alhora quantitatiu. S'inicia cada capítol amb el contingut teòric, si s'escau amb l'articulat normatiu, seguit de l'anàlisi de les dades contingudes en cada un dels plans territorials.

El primer capítol realitza un breu anàlisi de la planificació física a Catalunya. El segon capítol tracta dels Plans Territorials Generals, Parcial, Sectorials i també els plans Urbanístics. El tercer capítol entra de ple en els Plans estratègics. El segueix el quart capítol amb un recull de diverses experiències catalanes, espanyoles i europees, les quals aporten una informació completària. Finalitza amb un recull normatiu de les denominacions d'origen, de qualitat i de les unitats mínimes de conreu i forestal.

1.1. Àmbit Territorial

La legislació del Parlament de Catalunya, d'acord amb les competències exclusives sobre ordenació territorial atorgades per la Constitució Espanyola i l'Estatut d'Autonomia de Catalunya, articula el planejament físic segons el següent esquema, en el benentès que els Plans Territorials són **esquemàtics** i els Plans Urbanístics **defineixen normativament els usos del sòl i les intensitats**.

Taula 1. Planificació física a Catalunya.	
Plans Territorials	Plans Urbanístics
Pla Territorial General de Catalunya 1995	Plans Directors Urbanístics (<i>supramunicipals</i>) Pla d'Ordenació Urbanística Municipal (POUM. <i>Classificació del sòl urbà, urbanitzable i no urbanitzable</i>)
Plans Territorials Parcials <ul style="list-style-type: none"> • Pla Metropolità de Barcelona • PTP de les Terres de l'Ebre • PTP de les Comarques Gironines • PTP de les Comarques Centrals • PTP de Ponent (Pla Territorial de l'Alt Pirineu i Vall d'Aran)	Plans Derivats <ul style="list-style-type: none"> • Plans de Millora urbana • Plans Especials Urbanístics • Plans Parcials d'Ordenació (en sòl urbanitzable)
Plans Sectorials <ul style="list-style-type: none"> • Pla de Carreteres 1985 • Pla PEIN 1985 • Pla hidrològic de les conques internes de Catalunya 1989 	Plans Especials de Sistemes Infraestructures, serveis i equipaments

Font: Elaboració pròpia a partir de les dades del Pla Territorial Metropolità de Barcelona PTMB. 2005.

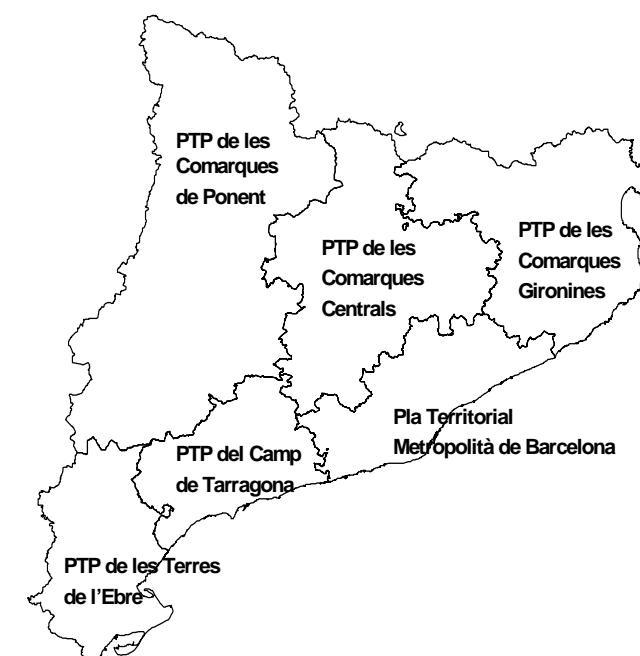
Els plans territorials estan ordenats jeràrquicament, des del Pla Territorial General de Catalunya als Plans Territorials Sectorials. Els plans urbanístics també estan ordenats jeràrquicament i poden modificar categories de sòl dels Plans d'Ordenació Urbanística Municipal (POUM) però és obligatori per a tots els municipis en tinguin un. A partir de l'aprovació dels corresponents Pla Territorial i Urbanístics, tots els POUM's s'hauran d'adaptar a les seves determinacions.

A finals del segle XX i principis del segle XXI sembla retornar d'una manera lenta però constant la Planificació Territorial entesa com un instrument capaç de plantejar visions integrades del territori, al constatar-se que la pura superposició d'actuacions sectorials i locals, model estès durant la dècada dels 80 a Europa, ha fet augmentar l'aparició d'incongruències d'escala territorial. Paral·lelament, la popularització de la "planificació estratègica" dona resposta a la ineficàcia dels mètodes tradicionals de planificació territorial, popularitzar-se per la seva flexibilitat i accessibilitat a la participació ciutadana.

2. PLANIFICACIÓ TERRITORIAL I URBANÍSTICA

2.1. Pla Territorial General de Catalunya (1995)

El Pla Territorial General de Catalunya (PTGC), aprovat per la Llei 1/1995, de 16 de març, pel Parlament de Catalunya, és el primer instrument jeràrquic en l'ordenació territorial i urbanística del territori català, que defineix objectius per assolir el desenvolupament sostenible de Catalunya, l'equilibri territorial i la preservació del medi ambient.

Directrius bàsiques i condicionaments

El Pla Territorial General de Catalunya (PTGC) té com a funció definir el model indicatiu i de referència per a la resta de plans, programes i actuacions que afecten el territori. Els objectius bàsics del PTGC són fonamentar l'equilibri territorial de Catalunya, dinamitzant les activitats econòmiques i garantint nivells adequats de qualitats ambientals. El PTGC és l'instrument que defineix objectius, per aconseguir entre d'altres, el desenvolupament sostenible de Catalunya.

Els objectius del PTGC són els següents:

- Fomentar una distribució equilibrada del creixement, per tal d'assolir nivells de renda

adequats a tot el territori.

- Fomentar el desenvolupament sostenible del territori català.
- Promoure un creixement ordenat de les implicacions sobre el territori, per tal d'afavorir una eficàcia més gran de les activitats econòmiques i una millora de la qualitat de vida.
- Vetllar per la utilització racional de tots els recursos naturals, amb l'objectiu de protegir i millorar la qualitat de vida i restablir el medi.
- Afavorir el creixement econòmic i lluitar contra l'atur.
- Respectar las terres d'us agrícola o forestal d'especial interès, ja sigui per la seva extensió, per la seva ubicació o per la seva fertilitat.
- Estimular el us eficient dels recurs energètic o hidràulic.
- Salvaguardar els espais natural d'especial interès.
- Afavorim el mínim impacte ambiental de les actuacions amb incidència territorial.

El Pla Territorial General de Catalunya defineix diversos àmbits funcional territorials, formats per un sistema central, que en polaritza les relacions, i uns sistemes urbans que s'hi relacionen amb un cert grau de dependència, de manera que el conjunt constitueix una unitat funcional definida i composta a partir de sistemes urbans de diferents comarques.

D'acord amb l'objectiu d'equilibri territorial, el PTGC proposa a per les comarques metropolitanes alentir el procés de concentració continuat que es produeix en aquestes, desaccelerant el procés existent de concentració i desenvolupant altres àmbits, potenciar, per una banda, polaritats de certa importància localitzades a l'exterior de l'àmbit metropolità (denominades "ròtules entre àmbits funcionals") i per l'altra, polaritats d'equilibri a l'interior, aprofitant el teixit existent de ciutats intermèdies sovint capitals de comarca.

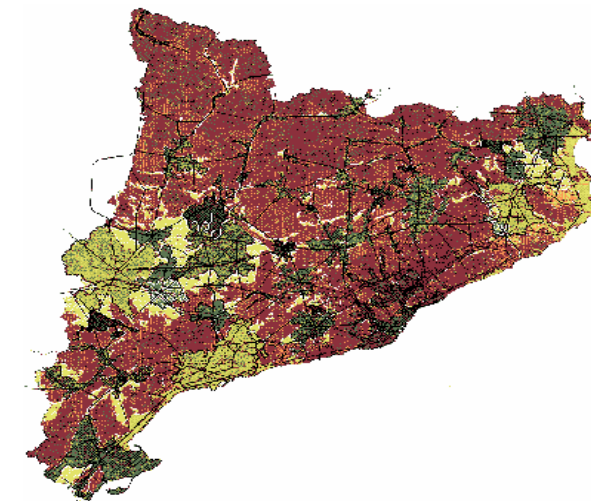
El PTGC subdivideix el territori català en els àmbits funcionals territorials (AFT) següents:

Taula 2. Àmbits funcionals territorials

- AFT de les Comarques Centrals
- AFT de Ponent
- AFT de les Comarques Gironines
- AFT del Camp de Tarragona
- AFT de les Terres de l'Ebre
- **AFT de l'Àmbit Metropolità**

Font: PTGC. Memòria 1995.

El Pla Territorial General de Catalunya en AFT de les comarques metropolitanes proposa, amb la finalitat de descongestionar Barcelona, sistemes d'expansió i articulació i sistemes de reequilibri, en els quals està integrada la Mancomunitat de l'Alt Penedès. El Pla Territorial General de Catalunya fa una classificació de les àrees urbanes i grans àmbits territorials.

Taula 3: AFT Metropolità. Polaritats i sistemes urbans a l'Àmbit Metropolità	
Ambit territorial metropolità	Sistemes de proposta
Sistema Central	Sistema urbà de Barcelona
Sistemes d'expansió i articulació del Sistema Central	Barcelona+ comarca Baix Llobregat Barcelona+comarca del Maresme Barcelona+Sabadell i Terrassat
Sistemes de reequilibri metropolità	Mataró-Argentona Granollers+St. Celoni+Cardedeu+Llinars Vilanova i la Geltrú+Sitges Martorell+Olesa+Espareguera+Piera
Sistemes d'articulació	Hostalric+Breda+Malgrat+Blanes+Tordera El Vendrell+l'Arboç
Sistema de reequilibri territorial de nivell 2	Vilafranca del Penedès+St. Sadurní d'Anoia
Sistema de reequilibri territorial de nivell 4	St. Pere de Riudebitlles+St. Quintí de Mediona+Torrelavit Castellterçol+Moià

Font: Elaboració pròpia a partir de la Memòria del PTGC 1995.

L'estratègia global per a l'àmbit funcional territorial del Sistema de reequilibri territorial de nivell 2 de Vilafranca del Penedès-Sta. Margarida i els Monjos-St. Sadurní d'Anoia, el PTGC explicita que *"tot i que les seves característiques específiques van lligades a la vinya i la viticultura el potencial territorial d'aquest sistema és molt important i la seva accessibilitat és bona"*.

Es defineixen com a sistemes urbans aquelles àrees formades a partir dels mercats de treball i de relacions generades al voltant de les polaritats. Aquests són els sistemes de proposta compostes per les agrupacions dels sistemes urbans que el PTGC articula amb una planificació coordinada.

La Mancomunitat de l'Alt Penedès es troba dins de dos sistemes de proposta:

- Sistema de reequilibri territorial de nivell 2 basat en el sistema urbà de Vilafranca del Penedès i St. Sadurní d'Anoia i
- Sistema de reequilibri territorial de nivell 4 amb els sistemes urbans de St. Pere de Riudebitlles, St. Quintí de Mediona i Torrelavit

El Pla Territorial General de Catalunya i la protecció del Medi Natural

El Pla Territorial General de Catalunya estableix unes línies d'actuació emparant-se en les lleis: Llei d'Espais Naturals de Catalunya 12/1985 i el Pla sectorial d'Espais d'Interès Natural, a més de la Llei Forestal de 6/1988, i la Llei 12/1981, de restauració dels espais afectats per activitats extractives.

En termes generals, es considera que són espais objecte de protecció aquells espais del medi físic natural que cal conservar, protegir i posar en valor per les seves característiques pròpies i/o segons determinades funcions específiques que cal desenvolupar, valorades segons criteris lligats amb l'ordenació territorial.

Així, les funcions per les quals el PTGC estima que un espai ha de ser objecte de protecció són:

1. Pels seus valors intrínsecs (ambientals, paisatgístics, d'equilibri ecològic i d'interès científic i educatiu):

- espais de protecció especial: parcs, reserves, paratges,...etc.
- espais de vincle o relació (connectors) entre els espais del PEIN. Aquests seran objecte de protecció segons els seus valors intrínsecs ja que estructuraran d'una forma contínua el territori i s'incorporen a un sistema territorial més ampli.

2. Per la seva productivitat agrícola i forestal:

- sòls d'especial interès agrícola: tenen la consideració de sòls d'especial interès agrícola els sòls ocupats per conreus o prats de regadiu, els sòls que en un futur es preveu que tindran aquesta condició i els sòls ocupats per conreus de productes amb denominació de qualitat o denominació d'origen.

L'objectiu de la seva protecció és la conservació, ampliació i/o manteniment de les superfícies ocupades per aquests sòls, per la seva productivitat i per la riquesa que generen, pel valor

ecològic que la seva protecció suposa i per donar continuïtat a la trama del sòl no urbanitzable. També perquè l'agricultura és un sector estratègic, no només com a proveïdor d'aliments, sinó també pel seu caràcter estructurador del territori que ocupa.

- sòls d'especial interès forestal: l'objectiu de la seva inclusió en els espais objecte de protecció és la de conservar, ampliar i/o mantenir la superfície forestal existent, per la seva productivitat, pel seu valor ecològic i paisatgístic, així com pel seu ús com a espais d'esbarjo i lleure.

3. Per la seva capacitat reequilibradora en la seva relació home/natura i la seva utilització com a espais de lleure:

- espais o paratges d'interès estratègic per al reequilibri urbà: són aquells espais o paratges d'interès estratègic per al reequilibri urbà dels espais lliures propers a les estructures urbanes, amb vocació d'integrar-s'hi com a espais verds d'esbarjo i de lleure de la població.

L'objectiu és la limitació del fet urbà en zones congestionades per la forta ocupació urbana i per a la seva utilització com a parcs perifèrics per a activitats d'esbarjo i lleure, d'utilització immediata.

- elements morfològics identificadors del territori: són espais de dimensions reduïdes que tenen una especial rellevància i significació en l'àmbit territorial local o comarcal. L'objectiu és preservar la seva singularitat com a espais d'interès local i el seu valor paisatgístic i ambiental en el territori on s'ubiquen.

4. Pels valors culturals que hi són continguts:

- Espais que contenen elements del patrimoni històric-artístic: L'objectiu és la preservació del patrimoni de valor històric, científic i cultural.

5. Per criteris de legislacions sectorials:

- espais de la xarxa hidrogràfica.
- espais de l'entorn d'infraestructures.

Quedaran reservats aquests espais en funció dels seus propis criteris. La delimitació d'aquests

espais es farà segons els diversos nivells de planejament, després d'un estudi aprofundit del territori i de les seves característiques geomorfològiques i d'usos del sòl.

2.1.1. Decret 201/2001, 10 de juliol, sobre el procés d'elaboració i tramitació del Pla territorial parcial de la Plana de Lleida, l'Alt Pirineu i Era Val d'Aran

La Llei 23/1983, de 21 de novembre, de política territorial, crea la figura dels plans territorials parcials, que han de desenvolupar el model territorial proposat pel Pla territorial general de Catalunya, definint, concretant i desplegant les seves determinacions, fixant els objectius d'equilibri d'una part del territori i servint com a marc orientador de les accions que s'hi emprendran.

Aquest Decret té per objecte regular el procediment d'elaboració i tramitació del Pla territorial parcial de la Plana de Lleida, l'Alt Pirineu i Era Val d'Aran, que serà d'aplicació a l'àmbit de Ponent, que comprèn les comarques de l'Alta Ribagorça, l'Alt Urgell, les Garrigues, la Noguera, el Pallars Jussà, el Pallars Sobirà, el Pla d'Urgell, la Segarra, el Segrià, l'Urgell i Era Val d'Aran.

Dins el Pla territorial parcial de la Plana de Lleida, l'Alt Pirineu i Era Val d'Aran, es poden distingir tres subàmbits amb peculiaritats pròpies i específiques: Era Val d'Aran, que té una organització administrativa pròpia; l'Alt Pirineu, integrat per les comarques de l'Alta Ribagorça, l'Alt Urgell, el Pallars Jussà i el Pallars Sobirà, i la Plana de Lleida, integrada per les comarques del Segrià, la

Noguera, el Pla d'Urgell, la Segarra, les Garrigues i l'Urgell. Aquests subàmbits tenen característiques administratives, morfològiques i funcionals que aconsellen que, a efectes d'elaboració del Pla territorial parcial, se'ls doni un tractament individualitzat i independent. Per a cada subàmbit, s'elaborarà un avanç de Pla territorial que tindrà els mateixos continguts i el mateix enfocament que el Pla territorial de la Plana de Lleida, l'Alt Pirineu i Era Val d'Aran. En els treballs corresponents al subàmbit de l'Alt Pirineu, caldrà que es tinguin en compte les interrelacions existents amb la comarca de la Cerdanya, amb la qual confronta.

De conformitat amb el que estableixen els articles 13 i 14 de la Llei 23/1983, de 21 de novembre, mitjançant aquest Decret es determina el procés d'elaboració i tramitació del Pla, i s'integren en aquest procés les administracions i organismes implicats en actuacions amb incidència en el territori, i a la vegada s'articula un tràmit d'informació pública per tal que el resultat final sigui fruit d'un procés participatiu i integrador.

2.2. Pla Territorial Parcial de l'àmbit metropolità de Barcelona (1998) (PTMB en estudi des de l'any 1990-2005)

L'Àrea Metropolitana de Barcelona ve definida com a "àmbit metropolità" en el Pla Territorial General de Catalunya (aprovat el març de 1995) i és un dels sis àmbits funcionals de planejament territorial parcial. Aquesta Àrea Metropolitana, comprèn 7 comarques (Barcelonès, Baix Llobregat, Vallès Occidental, Maresme, Garraf, Vallès Oriental i Alt Penedès) i 164 municipis. Aquest Pla té la consideració de Pla Territorial Parcial. Els Plans Territorials Parcial han de desplegar les determinacions del Pla Territorial General de Catalunya, precisant-ne l'abast però no alterant-ne les prescripcions.

El Pla es sustenta per tres legislacions bàsiques aprovades pel Parlament de Catalunya:

- Llei 23/1983, de política territorial,
- Llei 7/1987, per la qual s'estableixen i regulen les actuacions públiques especials en la conurbació de Barcelona i en les comarques compreses dins la seva zona d'influència
- Decret 177/1987 per la qual despleguen la planificació i la coordinació de l'àmbit regional.

El Pla Territorial Parcial ha d'establir els principis bàsics per a definir els àmbits territorials idonis de la planificació urbanística general, municipal o supramunicipal.

El Pla Territorial parcial contindrà les determinacions següents:

- a) la indicació i la localització de les infraestructures bàsiques dels sistemes generals de comunicacions, d'abast i de sanejaments d'aigües, de subministraments energètics, de tractament de residus sòlids urbans i industrials i de defensa contra incendis, i d'altres infraestructures anàlogues i complementàries.
 - b) les mesures de protecció dels recursos naturals i les mesures de defensa del medi.
 - c) la determinació d'espais lliures i d'espais de protecció especial d'interès supracomarcal.
 - d) la definició d'objectius per al reequilibri territorial i de prioritats per l'assentament de la població i d'activitats.
 - e) les directrius per a la distribució geogràfica dels usos i les activitats a que s'ha de destinar prioritàriament el sòl, i la indicació de les àrees del territori en les quals caldrà promoure usos específics.
 - f) altres determinacions relatives a les infraestructures i als equipaments que afectin d'una manera substancial el desenvolupament del territori i qualsevol altre que sigui necessària per a l'adequada ordenació del territori i la coordinació del planejament.
- seran també determinacions a incloure en el Pla les següents:
 - a) la definició de les terres d'ús agrícola o forestal d'especial interès que caldrà conservar o ampliar d'acord amb les seves característiques d'extensió, situació i fertilitat.
 - b) les àrees de protecció de construccions i d'espais d'interès històric-artístic.
 - c) les previsions de desenvolupament socio-econòmic, amb assenyalament de les condicions a què s'hagin de sotmetre les propostes de desplegament territorial -residencial, industrial o de serveis- en funció de les disponibilitats dels recursos energètics, hidràulics o de sanejament corresponents.

Proposta del PTMB

El PTMB té com a objectiu bàsic la regulació dels usos del sòl a escala metropolitana corregint les disfuncions més importants, i preveient les necessitats de localització de noves activitats. Millorar i vigilar la qualitat futura dels nous creixements i reconduir els que ja existeixen cap a models més respectuosos amb el medi ambient. Per aquest motiu, es proposa trencar el procés de dispersió i tendir cap a zones més compactes d'urbanització allà on calgui. **Es desitja compactar** a les Illes Metropolitanas pel fet de ser els llocs més adequats per a la urbanització i **contenir la dispersió** als Espais Oberts.

Evitar la tendència actual de dispersió urbana en el territori, fenomen totalment oposat als objectius bàsics de protecció ecològica i de garantir el transport públic i els serveis que siguin econòmicament viables, així com mantenir la qualitat i quantitat natural en el temps i, si pot ser, d'una manera "sostinguda".

La redacció de les propostes de caràcter metropolità es concreten en el document "Instruments metropolitans". Aquestes propostes interrelacionades entre si, són la base per a l'ordenació territorial futura. El PTMB es concreta en aquests sis apartats:

- Sistema de protecció conjunt d'espais oberts
- Sistema de vies segregades (autopistes)
- Sistema de vies cíviques i corredors de serveis
- Sistema ferroviari
- Àrees dinamitzadores
- Normativa

La ponència tècnica del Pla Territorial Metropolità de Barcelona (PTMB) va elaborar un document entre 1995 a 1998 sobre la compatibilització de les propostes metropolitanas a la comarca de l'Alt Penedès. Aquest document de treball fou un diagnostic territorial i resum de propostes.

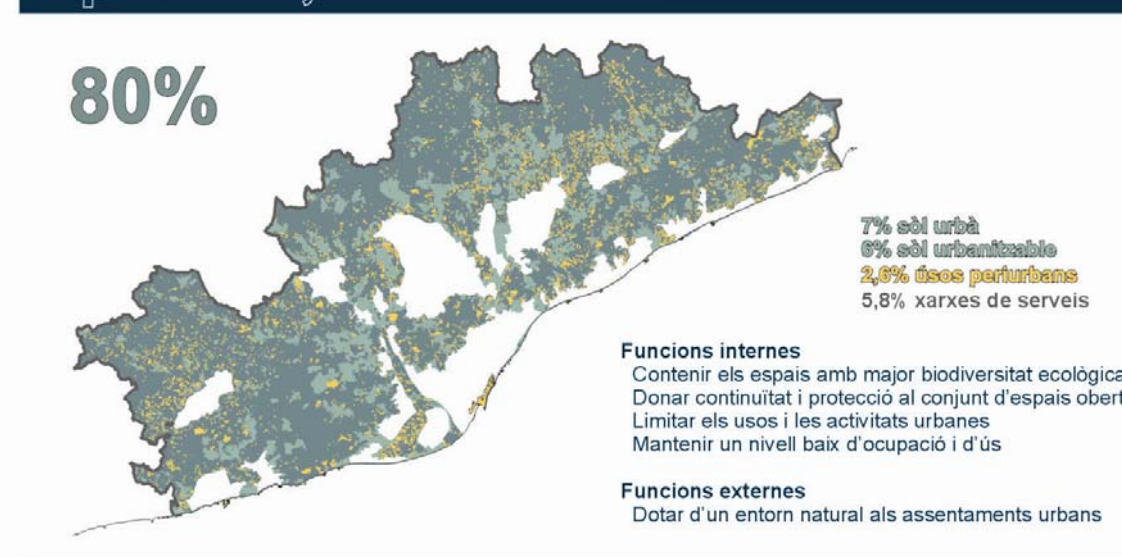
Elements Constitutius de l'Espai Obert

1. Espais Objecte de Regulació Específica
2. Separadors-Connectors (Filtres) (
3. Nuclis Urbans i Urbanitzacions
4. Altres Sòls No Urbanitzables

Les propostes referides a l'àmbit territorial de la Mancomunitat de l'Alt Penedès són les següents:

La part diagnòstica fa referència a la morfologia comarcal, als usos i la distribució del sòl, l'ocupació del sòl amb els assentaments humans des de l'època romana fins al nostres dies, el segueix la distribució de la població des del cens del 1991. També tracta l'activitat econòmica, el planejament vigent, el tractament del sòl no urbanitzable, i els espais naturals protegits.

Espai Obert, únic i continu

La diagnosi segueix per un plànol de síntesi de les propostes. S'inicia amb la proposta dels Espais Oberts formats per als espais naturals i els espais més febles, seguits dels espais separadors connectors (filtres) i els petits nuclis urbans amb les urbanitzacions aïllades dins dels Espais Oberts.

Tot l'àmbit territorial de la Mancomunitat de l'Alt Penedès forma part de l'Espai Obert. El contingut propositiu dels Espais Oberts parteix dels **Espais Naturals i Febles a Protegir**. Aquestes estan estructurats de la següent manera:

- a) Nivell més alt de protecció pels seus valors naturals d'espais d'interès natural amb les muntanyes de l'Ordal (Gelida i Subirats),
- b) Proteccions Urbanístiques enteses com aquells sòl qualificats urbanísticament de sòl no urbanitzable protegit, segons cada una de les normatives urbanístiques municipals,

- c) Terres d'Alt Valor Agrícola enteses com aquells sòls que per raons de la seva situació, superfície, fertilitat i qualitat (Denominacions d'Origen i de Qualitat) han de ser considerats sòls de protegits. S'estableix a que aquests sòls i d'altres que puguin incorporar-s'hi per la seva qualitat agronòmica s'incloguessin dins futur Pla d'espais d'interès agrari (PEIA),
- d) Espais fluvials del riu Anoia i del Bitlles entesos com a sistemes biològics de primer ordre.
- e) Espais de Continuïtat, els quals relliguen aquelles peces inconnexes de les anteriors categories, però de gran valor ambiental i paisatgístic i finalitzava amb els
- f) Espais Febles com aquells amb una necessitat genèrica de protecció i amb diferents graus d'intensitat. Concretament existeixen dos tipus de terrenys que tenen trets específics molt particulars: les zones humides i els terrenys amb pendents superiors al 13% (en alguns casos amb pendent inferior, -10%- però que per la seva composició geològica són igualment febles), els corredors biològics, aiguamolls, zones erosionades/bles o amb risc d'esllavissament i zones d'alt risc d'incendis per a la seva combustibilitat i/o inflamabilitat amb equilibris biològics molt sensibles.

El segon gran grup està format pels **Espais Separadors-Connectors (Filtres)**. En la línia de definir les regles bàsiques del joc amb una perspectiva metropolitana, el PTMB proposa, dins el conjunt d'Espais Oberts, la delimitació d'uns separadors i connectors en aquells indrets on l'orografia, la hidrologia, els usos de sòl naturals (forestals i agrícoles), i les qualificacions del Sòl No Urbanitzable SNU deixen esclatxes de pas.

En l'àmbit territorial metropolità aquests separadors-connectors (filtres) són escassos, i tenen uns valors estratègics, productius, ambientals, culturals i tecnològics que cal incorporar. Fruit de la necessitat àmpliament assumida d'aturar la taca d'oli urbana, s'en deriva una exigència paral·lela: assegurar la delimitació d'uns recintes urbans o illes metropolitanes, entre les quals es troben uns espais **únics i irrepetibles** que donen **continuïtat i accessibilitat** a l'espai obert:

1. **Àrea de la plana del Penedès.** Els filtres tenen com a principals paràmetres definidors:
 - Una edificabilitat sempre mínima i només permesa en casos excepcionals.
 - Uns limitats usos sempre de caràcter periurbà.
 - Un control estricte del seu desenvolupament, llevat dels usos forestals i agrícoles.

El tercer gran grup esta format pels **Petits Nuclis Urbans i les Urbanitzacions Aïllades dins els Espais Oberts**. Els espais oberts contenen diferents nuclis i urbanitzacions que requereixen tractaments múltiples segons la seva ubicació, topografia, facilitat d'accés, estat de consolidació o percentatge de primeres i segones residències. Els **nuclis urbans** dels espais oberts són, en el cas de l'Alt Penedès, poblacions amb un cert potencial de desenvolupament: St. Sadurní d'Anoia i Gelida. Tanmateix a causa del seu entorn agrícola de fort valor productiu seria contradictori la transformació en ciutats denses, de fort creixement i amb equipaments i propis d'una centralitat metropolitana. A les **urbanitzacions** de l'Alt Penedès, majoritàriament de segona residència, s'establiran regulacions encaminades a aturar-ne el creixement.

2.2. Pla Director Urbanístic de l'Alt Penedès (versió 1ª maig 2002)

El Pla Director de l'Alt Penedès és d'àmbit comarcal. Aquest està situat jeràrquicament dins la Planificació física, entre el Pla Territorial Metropolità de Barcelona i els Plans d'Ordenació Urbanístics Municipals (POUM). Aquest Pla Director és un Pla que no té una figura escaient a la nova Llei 2/2002, d'urbanisme. S'hauria de tractar com un Pla Territorial (planificació territorial) o bé com un Pla Director Urbanístic (Planificació urbanística).

La Secretaria de Planificació Territorial del Departament de Política Territorial i Obres Públiques va realitzar una Diagnosi de l'Alt Penedès que és la que seguidament comentem, la qual formarà part del futur Pla Director Urbanístic de l'Alt Penedès que està en curs de redacció (abril 2005)

La diagnosi del Pla Director de l'Alt Penedès va realitzar un anàlisi del medi rural fent especial referència a les construccions i instal·lacions associades a la vinya: els habitatges principals de les grans propietats, les masies, els nuclis de vinya residencials, els cellers i les caves. D'altra banda s'aprofundeix en la situació i la dinàmica del planejament urbanístic amb les figures de planejament, la classificació i qualificació del sòl per municipis i a capacitat d'acollida del sòl urbanitzable vigent. En aquesta línia exposa la dinàmica (ritme entre 1991 al 2001) del planejament per sectors aprovats. A més, fa un petit incís en les qualificacions del sòl no urbanitzable.

La diagnosi incideix abastament en el fenomen dels usos periurbans els qual ocupen majoritàriament el sòl classificat de no urbanitzable. S'aprofundeix en les grans tipologies d'usos i d'activitats periurbanes. D'altra banda, la diagnosi realitza un recull dels espais de valor ambiental i dels riscos naturals i finalitza amb un apartat sobre la supramunicipalitat a la comarca

configurant tres espais funcionals: 1) St. Llorenç d'Hortons i Gelida, 2) el sistema urbà de St. Sadurní d'Anoia i l'eix del Riudebitlles i 3) l'espai sud del sistema urbà de Vilafranca del Penedès.

L'apartat més interessant correspon a les 20 conclusions, de les quals en fem un petit resum:

1. L'Alt Penedès és una comarca interior de 592,41 km², constituïda per 27 municipis. Té un 64% constituïda per pendents inferiors al 20%. No té rius cabalosos i les serralades discorren paral·leles a la línia de costa.
2. La vinya ocupa el 40% de la comarca i els forests el 47%. L'ocupació de la superfície urbanitzada i les infraestructures de comunicació són les més baixes de l'àmbit metropolità amb el 7%.
3. L'Alt Penedès produeix el 98,9% del cava de Catalunya.
4. La comarca està solcada per infinitat de camins.
5. Existeixen dues unitats de paisatge clarament diferenciades: la plana central i l'eix del Bitlles-Anoia.
6. Es detecta una acceleració del creixement demogràfic en els darrers anys amb un 6%.
- 7: La població és troba concentrada entre Vilafranca i St. Sadurní d'Anoia en un 41%.
8. En els dos darrers anys la dinàmica de construcció d'habitatges s'ha incrementat més d'un 50% respecte la mitjana del decenni 1991-2000.
9. Tots els municipis disposen de planejament urbanístic. La comarca té classificades 3.000 ha de sòl urbà i 1.500 de sòl urbanitzable.
10. En els darrers 10 anys s'han posat en marxa 53 sectors de sòl urbanitzable tant d'ús residencial com industrial i d'ús mitjà.
11. A la comarca hi ha 2.118 activitats periurbanes en sòl no urbanitzable que ocupen més de 1.100 ha, algunes de les quals no estan integrades en el medi i el paisatge.
12. La comarca té un 6% d'espais naturals protegits (3.204 ha).
13. La comarca és un eix de pas de primer ordre
14. La mobilitat per estudis, treball i oci cada vegada és més nombrosa.
15. La mobilitat obligada vers el Barcelonès és del 50%, el 12 % es realitza en autobús i el 55% en tren.
16. Els viatges intermunicipals i els intercomarcals han augmentat.
- 17: La comarca té tres grans eixos de comunicació: Autopista A-7, carretera Nacional 340, la carretera comarcal C-15 i la carretera local de l'eix del Riudebitlles
18. Les connexions ferroviàries amb Barcelona són bones però no així amb la resta de comarques veïnes.

19. Els municipis amb més llocs de treball són: St. Llorenç d'Hortons, Gelida, St. Sadurní i Torrelavit.

20. El sector primari i secundari tendeix a baixar, mentre que la construcció i els serveis estan en alça.

Pla Territorial Sectorial

2.4. Pla Director de Política Agrària i Pesquera de Catalunya. (Novembre 1993)

Després de 7 anys des de l'entrada de l'Estat Espanyol a la Unió Europea, avui ja en fa més de 19 anys, el Departament d'Agricultura, Ramaderia i Pesca (DARP) de la Generalitat de Catalunya va elaborar un document de síntesi sobre les línies mestres per orientar el sector a través del Pla Director de Política Agrària i Pesquera de Catalunya.

El pla director s'estructura en l'àmbit agrari i agroalimentari català mitjançant la zonificació de Catalunya en quatre àrees. Dins l'àrea d'agricultura consolidada (zones agràries) s'inclouen les mesures de caràcter horitzontal o sectorial, mentre que la resta de mesures específiques s'ubiquen en la zona corresponent com periurbana, muntanya i desfavorida.

L'àmbit territorial de la Mancomunitat de l'Alt Penedès es troba dins de la Zona Agrària d'Agricultura Consolidada.

El Pla Director fa una anàlisi del sistema agroalimentari exposant que és un sistema integrat dins l'economia catalana i molt dependent dels mercats foranis. A més, aprofundeix en la diversitat i la intensitat del sector amb problemes de caràcter estructurals. Seguidament exposa la problemàtica del món rural català remarcant el seu perill i amb necessitats específiques de caràcter zonal i finalitza amb un marc de futur, el qual parteix de dos processos amb un impacte directe en el sistema agroalimentari: la reforma de la PAC i la realització del mercat interior. Aquests dos processos condueixen a un sistema agroalimentari comunitari més integrat i eficient per tal tenir:

- a) una agricultura tecnològicament moderna
- b) la creació d'una base industrial agroalimentària comuna
- c) la liberalització del comerç agroalimentari.

Segons el Pla Director, Catalunya ha estat dividida en quatre grans zones: zona de muntanya,

zona desfavorida, zona periurbana i zona d'agricultura consolidada. D'aquesta classificació zonal se'n desprenen uns objectius i uns eixos d'actuació específics.

La comarca de l'Alt Penedès està inclosa en la zona d'agricultura consolidada amb una producció mediterrània. Els criteris de delimitació parteixen de tenir una agricultura consolidada i integrada amb la resta de sectors econòmics de la comarca i molt especialment amb l'agro-indústria. El sector primari esdevé un dels principals eixos de vertebració territorial i garantia del seu equilibri.

La Mancomunitat de l'Alt Penedès està integrada dins les àrees agràries d'especialització mediterrània per les següents característiques: manté unes rendes familiars comarcals per sota de la renda familiar mitjana catalana, però sempre superior al 82%. Tenen més del 40% de la seva població en nuclis urbans. Té un nivell de diversificació econòmica en general inferior al de les àrees agràries consolidades continentals amb un sector terciari menys desenvolupat i amb menys potencialitats. El sector agroalimentari clau dins l'economia comarcal dona treball a entre un 15% i un 33% de la població ocupada global. Manté clarament la primacia l'agricultura amb un percentatge de població activa molt superior a la mitjana catalana. Aquest sector està directament lligat a la transformació i especialització bàsicament en conreus llenyosos (fruita i vinya). Aquest sector agrari ve dominat completament per una indústria agroalimentària força significativa dins el VASB industrial comarcal.

El diagnòstic es resumeix en l'equiparació de la renda penedesenca amb la de la resta de sectors productius mitjançant la millora global de la competitivitat del sector agroalimentari.

El DARP es proposa els següents objectius i eixos d'actuació en aquest tipus d'agricultura consolidada: a) el foment de les explotacions agràries professionals i especialitzades, mitjançant el suport selectiu d'inversions de modernització i racionalització dels costos i garantir la millora continuada de la renda dels actius agraris, b) el foment de la reestructuració de les explotacions agràries perquè puguin assolir una dimensió idònia, c) el foment selectiu dels projectes de millora de la transformació i la comercialització agraris més lligats al sector primari, d) assolir aquests objectius genèrics exigirà el disseny i l'aplicació de mesures sectorials específiques dins la PAC.

El Pla Director analitza el conreu de la vinya i comenta quines actuacions s'haurien de realitzar de cara al futur. La vinya representa el 4% de la PFA catalana. La producció de raïm es fa en explotacions familiars amb superfícies compreses entre 5 i 20 ha amb un nivell tecnològic adequat i en especial en tota l'àrea de producció del cava. Pel que fa al subsector dels elaboradors, s'han de

distingir dos grans grups: un primer format pels que són i han estat el motor del desenvolupament del sector amb estructures empresarials sòlides i un segon grup, compost de petits i de més grans elaboradors i d'alguna cooperativa amb estructures comercials més deficientes i moltes vegades amb un mercat localista.

El sector vitivinícola es caracteritza per un elevat grau de comercialització de vi amb Denominació d'Origen (60-70% de la producció) en comparació amb la resta d'Espanya i més similar a d'altres zones comunitàries més avançades. La bona i estreta relació qualitat/preu com és el cava continua essent l'activitat majoritària de la producció vitivinícola, pal de paller de les exportacions catalanes i espanyoles i motor del creixement del sector (1987-88), però que a principis dels anys 90 presentava símptomes inequívocs d'estancament.

Actuacions de cara el futur:

1. Adequar la producció a la dràstica i espectaculars baixada del consum.
2. Acció coordinada per superar el nou escenari.
3. El sector productiu ha de continuar i elevar la seva històrica tendència a la millora tecnològica. El sector ha de complir les DO cercant la recuperació del valor afegit.
4. Millorar la comercialització amb productes adaptats a la nova demanda, però sense oblidar els productes autòctons que donen una diferenciació i diversificació dels vins produïts a Catalunya.

2.5. Pla d'Espais d'Interès Natural (PEIN 1992)

El PEIN té els seus orígens en la determinació legal que fa el capítol III (arts. 15 al 20) de la [Llei 12/1985](#), de 13 de juny, d'espais naturals, del Parlament de Catalunya. Dins del sistema jurídic que estableix aquesta llei essencial per a la protecció del medi natural al nostre país. El PEIN s'aprova pel següent DECRET 328/1992, de 14 de desembre, pel qual s'aprova el Pla d'espais d'interès natural.

El PEIN és un instrument de planificació territorial, amb categoria de pla territorial sectorial. Això significa que el seu abast comprèn tot el territori de Catalunya i que les seves disposicions normatives són d'obligatori compliment per a les administracions públiques de la mateixa manera que per als particulars.

El Pla d'espais d'interès natural de Catalunya, PEIN, aprovat l'any 1992, recull les mostres més significatives de la biodiversitat dels espais naturals de Catalunya i delimita 144 àmbits amb una superfície total de 648.065,6 ha, cosa que representa el 20% del territori de Catalunya.

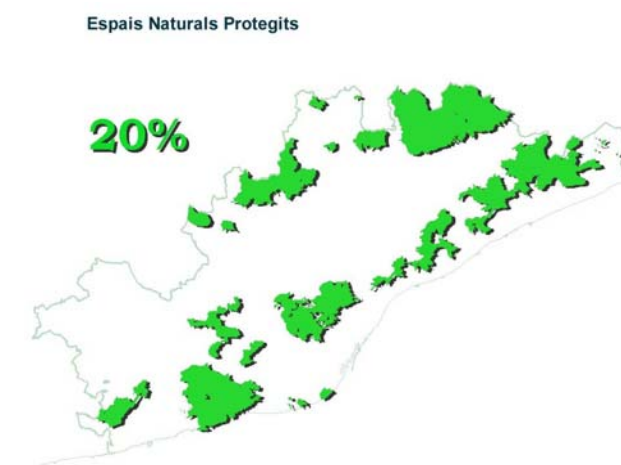
Objectius bàsics

Els objectius fonamentals que la Llei encomana al PEIN són dos. D'una banda, ha d'establir una xarxa d'espais naturals que sigui congruent, prou àmplia i suficientment representativa de la riquesa paisatgística i la diversitat biològica dels sistemes naturals del nostre país. D'altra banda, el segon objectiu fonamental assignat al Pla consisteix en la delimitació i l'establiment de les mesures necessàries per a la protecció bàsica d'aquests espais naturals.

Els criteris bàsics del PEIN són una protecció bàsica general per tal d'assegurar-ne la conservació d'acord amb els valors de caràcter científic, ecològics, paisatgístic, cultural i recreatiu que posseeixen. Els valors complementaris que han servit per a la inclusió dels espais al PEIN han estat: la diversitat, la representativitat, la singularitat i la fragilitat. A més d'analitzar les característiques dels espais, avaluar les possibles causes de degradació i preveure les actuacions preventives necessàries.

Dins l'àmbit territorial de la Mancomunitat de l'Alt Penedès hi ha un espai d'interès natural, les Muntanyes de l'Ordal que tenen el seu interès per ser un espai format per tres unitats de relleu: serra de l'Aragall, serra de l'Ordal i serres del Mas. Pertany a les estribacions més meridionals de la serralada Litoral. Aquestes muntanyes estan formades per un sistema càrstic amb masses de calcàries a més d'altres materials. La comunitat vegetal més important és l'alzinar amb un ric substrat arbustiu amb brolles i garrigues que alteren amb comunitats rupícoles o boscos caducifolis a les estretes valls.

Aquest espai és molt fràgil a causa de la seva proximitat a l'àrea Barcelonina. Pateix alteracions morfològiques i paisatgístiques a conseqüència de les activitats extractives. La forta pressió antròpica ha ocasionat uns accelerats processos erosius i de degradació dels ecosistemes naturals a causa per una part, als freqüents incendis i per l'altra a la saturació del sòl residencial en molts dels casos d'urbanitzacions il·legals.

2.6. La Directiva Hàbitats. Xarxa Natura 2000

Antecedents.

El Consell de les Comunitats Europees va aprovar l'any 1992 la [Directiva 92/43/CEE](#), de 21 de maig, relativa a la conservació dels hàbitats naturals i de la fauna i la flora silvestres, coneguda també com la Directiva hàbitats.

La Directiva hàbitats representa, actualment, i juntament amb la Directiva de les aus, l'instrument més important d'aplicació en tot el territori de la Unió Europea (UE) per a la conservació dels hàbitats, les espècies i la biodiversitat.

Posteriorment,

el Consell de les Comunitats Europees ha aprovat la [Directiva 97/62/CE](#), de 27 d'octubre de 1997, que adapta al progrés científic i tècnic la Directiva 92/43/CEE. Bàsicament consisteix en una millora, modificació i substitució dels annexos I i II de la Directiva hàbitats. En la legislació espanyola, aquesta nova directiva que modifica la Directiva hàbitats ha quedat transposada mitjançant el Reial decret 1193/1998, de 7 de desembre, pel qual es modifica el Reial decret 1997/1995.

Objectius. L'objectiu global de la Directiva hàbitats, descrit en l'article 2.1, és "*contribuir a garantir la biodiversitat mitjançant la conservació dels hàbitats naturals i de la fauna i flora silvestres en el territori europeu dels estats membres*".

Per al compliment d'aquest objectiu global, la Directiva s'estructura en dos grans objectius més concrets:

La creació de la xarxa Natura 2000 per a la conservació dels hàbitats naturals i dels hàbitats de les espècies (articles 3 al 11). El sistema de protecció global de les espècies (articles 12 al 16 i 22)

Concepte d'hàbitat i espècie d'interès comunitari. La Directiva hàbitats defineix "hàbitat natural" com aquelles zones terrestres o aquàtiques diferenciades per les seves característiques geogràfiques, abiòtiques i biòtiques, tant si són totalment naturals com seminaturals. A continuació defineix com a hàbitats naturals d'interès comunitari aquells, d'entre els hàbitats naturals presents en el territori de la UE, que compleixin alguna d'aquestes característiques:

- Es troben amenaçats de desaparició en la seva àrea de distribució natural.
- Tenen una àrea de distribució reduïda a causa de la seva regressió o a causa de tenir una àrea reduïda per pròpia naturalesa.
- Són exemples representatius d'una o diverses de les sis regions biogeogràfiques en què es troba la UE, és a dir, l'alpina, l'atlàntica, la continental, la macaronèsica, la mediterrània i la boreal.

Són, en definitiva, els que apareixen en l'annex I de la Directiva i és important remarcar, doncs, que no són tots els hàbitats presents a la UE sinó una selecció d'aquests. Alguns exemples són els alzinars, les pinedes de pi pinassa, pi pinyer o pi blanc, els penya-segats marins mediterranis, els matollars gipsícoles, els prats de dall, les cingleres calcàries amb vegetació casmofítica, les torberes i molleres àcides, etc.

Per últim, la Directiva defineix els hàbitats naturals prioritari, d'entre els hàbitats naturals d'interès comunitari, com aquells amenaçats de desaparició (els que recull el punt a)) presents en el territori de la UE, la conservació dels quals suposa una especial responsabilitat per a la Comunitat a causa de la importància de la proporció de la seva àrea de distribució natural inclosa en el territori d'aquesta.

És molt important entendre que els hàbitats naturals d'interès comunitari (prioritari o no) no són hàbitats naturals protegits, sinó catalogats. Allò que s'ha de garantir és la conservació d'unes mostres d'aquests mitjançant la seva inclusió en la xarxa d'espais Natura 2000. Això sí, però, mostres suficients que garanteixin la seva conservació en el territori de la UE. Que en una part del

territori hi hagi un o diversos hàbitats d'interès comunitari no vol dir que en aquell lloc s'hagi de garantir la seva conservació.

La xarxa Natura 2000

La Directiva hàbitats crea la xarxa ecològica europea coherent de zones especials de conservació anomenada Natura 2000 (article 3).

Objectiu.

La Xarxa Natura 2000 haurà de garantir el manteniment (o el restabliment) en un estat de conservació favorable dels hàbitats i els hàbitats de les espècies en la seva àrea de distribució natural dins el territori de la UE (article 3). La xarxa Natura 2000 té per objectiu el manteniment de les activitats socioeconòmiques que es desenvolupen en els seus espais, així com l'estabilització en el territori dels col·lectius que desenvolupen aquestes activitats.

Natura 2000 és una xarxa europea d'espais naturals protegits que representa la iniciativa més important de la Unió Europea en política de conservació. El seu objectiu és la conservació de la biodiversitat, bé que de forma compatible amb el manteniment de l'activitat humana que es desenvolupa en aquests espais. A Catalunya, la xarxa comporta la conservació de més del 25% del territori, i s'integra al sistema d'espais naturals protegits. La xarxa Natura 2000 representa, doncs, l'aportació catalana a la salvaguarda de la biodiversitat europea.

Les Directives Hàbitats i Aus.

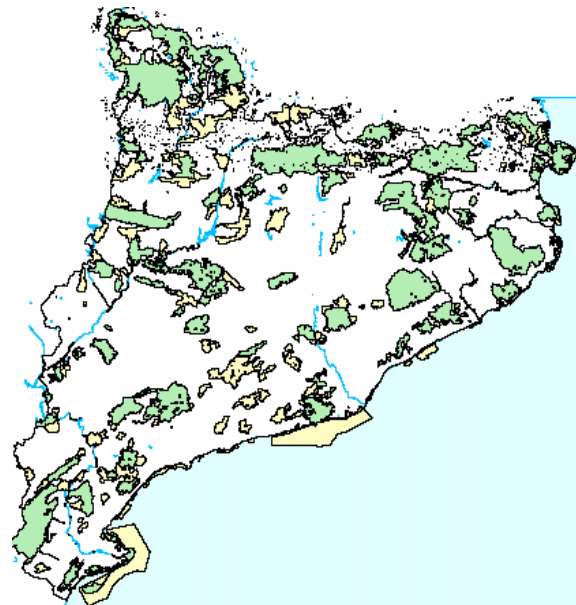
La Unió Europea ha establert un marc legal per contribuir a la conservació del seu patrimoni natural, i s'ha compromès a salvaguardar una mostra significativa dels hàbitats i de les espècies més representatives o amenaçades. La Directiva Hàbitats, aprovada el 1992 per tots els estats de la Unió Europea, crea la xarxa Natura 2000 amb l'objectiu de conservar aquests hàbitats i espècies. Anàlogament, la Directiva Aus, aprovada l'any 1979, estableix la protecció d'espais naturals per als ocells que també formen part de la xarxa Natura 2000.

Els hàbitats i les espècies d'interès comunitari.

La Directiva estableix la protecció d'unes determinades espècies i hàbitats: • Els hàbitats d'interès comunitari: són els que destaquen per la singularitat i la raresa, o perquè estan greument amenaçats, i que són representatius de la biodiversitat europea. • Les espècies d'interès comunitari: són les que es troben amenaçades o són vulnerables, endèmiques o rares al territori de la Unió. • Aquests hàbitats i espècies són qualificats d'interès comunitari prioritari quan estan amenaçats de desaparició i quan, principalment, es distribueixen a la Unió Europea.

Una **espècie** es considera que es troba en un estat de conservació favorable quan conflueixen els tres aspectes següents (article 1):

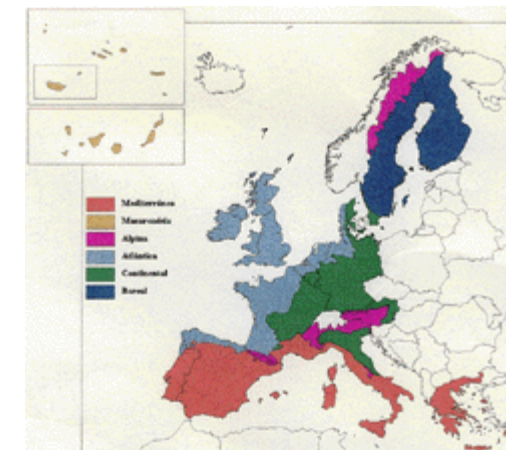
- Que les dades sobre la dinàmica de les poblacions de l'espècie en qüestió indiquin que aquesta segueix i pot seguir constituint a llarg termini un element vital dels hàbitats a que pertany.
- Que l'àrea de distribució natural de l'espècie no s'estigui reduint ni estigui amenaçada de ser reduïda en un futur previsible.
- Que existeixi i probablement segueixi existint un hàbitat d'extensió suficient per mantenir les seves poblacions a llarg termini.

Ampliació de la Xarxa Natura 2000 a Catalunya

Les regions biogeogràfiques de la Unió Europea. El territori de la UE és dividit en 6 regions biogeogràfiques: la macaronèsica, la mediterrània, l'atlàntica, l'alpina, la continental i la boreal.

L'objectiu de garantir el manteniment (o el restabliment) de l'estat de conservació favorable dels hàbitats i les espècies en la seva àrea de distribució natural dins el territori de la UE s'ha d'aplicar per a cada regió biogeogràfica i, dins de cada una d'aquestes, per a tots els hàbitats i les espècies que hi són presents.

Tipus d'espais que componen Natura 2000. Natura 2000 es compon de dos tipus d'espais:

- Les zones especials de conservació (ZEC)
- Les zones d'especial protecció per a les aus (ZEPA)

Les ZEC són designades pels estats membres d'acord amb la Directiva hàbitats (article 4.4). Prèviament a aquesta designació, però, cal que la Comissió, de conformitat amb els estats membres, classifiqui com a llocs d'importància comunitària (LIC) els espais proposats (article 4.2).

Les ZEPA són designades pels estats membres segons a l'article 4 de la Directiva de les aus. Totes les ZEPA designades fins al moment, i les que es puguin designar en un futur, passen a formar part de Natura 2000 automàticament.

Mesures de conservació a adoptar en les ZEC i els LIC. La Directiva proposa una sèrie de mecanismes a desenvolupar en les ZEC i que busquen assolir l'objectiu esmentat:

a) Elaboració d'un Pla de gestió (específic de l'espai o integrat en altres plans de desenvolupament) i de les mesures reglamentàries, contractuals i/o administratives necessàries per a les exigències ecològiques dels tipus d'hàbitats i espècies d'interès comunitari que hi ha en l'espai (article 6.1).

b) Avaluació de les repercussions de plans i projectes que no tinguin relació directa amb la gestió de l'espai o que no són necessaris per a aquest, i que puguin afectar de forma apreciable, individualment o en combinació amb d'altres plans i projectes, l'espai i els seus objectius de conservació (article 6.3).

Xarxa Natura 2000 al territori de la Mancomunitat de l'Alt Penedès.

c) Aplicació de mesures de conservació apropiades per evitar el deteriorament dels hàbitats i les espècies presents en l'espai (article 6.2).

d) Vigilància de l'estat de conservació dels hàbitats i de les espècies, especialment en el cas de ser prioritàries (article 11).

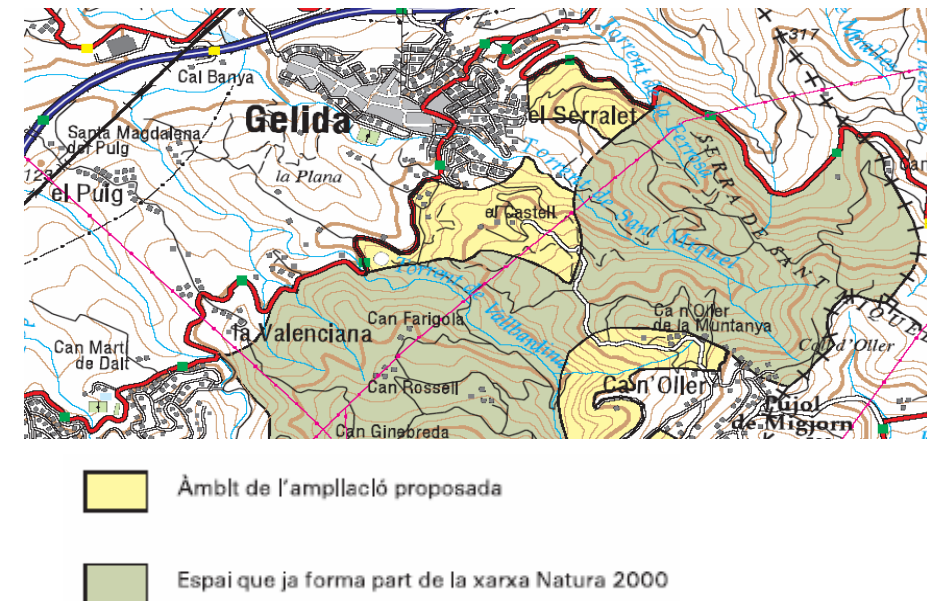
e) Elaboració dels informes esmentats en els articles 17.1 i 17.2 de la Directiva.

El cofinançament per a la gestió dels espais de Natura 2000. Per últim, la Directiva preveu el cofinançament entre la UE i els estats membres per garantir la conservació dels hàbitats i les espècies prioritàries dins dels espais de Natura 2000.

Ampliació Xarxa natura 2000. El Departament de Medi Ambient i Habitatge ha posat a informació pública la proposta d'ampliació de la xarxa Natura 2000. Aquest projecte amplia la xarxa en

236.583 hectàrees, les quals, sumades a les 619.984 ha ja incorporades, augmenten del 19,5% fins al 26,7% de territori català a la xarxa europea d'espais naturals. A més, cal afegir a aquesta superfície la proposta d'inclusió de 77.099 ha més d'espais marins, fet que suposa un fort augment de protecció dels ambients marins a Catalunya. Aquesta proposta consta de 155 nous espais que es proposen tots ells com a Llocs d'Importància Comunitària (LIC) i 115 d'ells també es proposa la seva designació com a Zones d'especial Protecció per a les Aus (ZEPA).

Serres de litoral Central-Gelida. ES5110013-5. Proposta Catalana de la Xarxa Natura 2000. Ampliació

3. PLANS ESTRATÈGICS

La Planificació Estratègica és concepte d'origen nord-americà que va aparèixer en el sector privat durant els anys 60-. Va ser aplicat posteriorment al sector públic de les principals ciutats. A Catalunya, s'inicia a Barcelona amb la constitució de l'Associació del Pla Estratègic, Econòmic i Social de Barcelona 2000. Paral·lelament a l'Ajuntament de Barcelona i 10 institucions econòmiques i socials de la ciutat, creen el maig de 1988 un comitè executiu, però sense representació de l'Estat Espanyol i del Govern Autònom de Catalunya. Es planteja un objectiu principal donar continuïtat a l'impuls econòmic per a la preparació dels Jocs Olímpics. A partir d'aquí les diputacions, els ens municipals o supramunicipals i diversos organismes tant públics com privats desenvoluparan els anomenats plans estratègics.

Els Plans estratègics configuren un grup de plans, la voluntat dels quals es captar empreses i activitats econòmiques. Els Plans Estratègics defineixen les voluntats de com es vol que sigui el futur d'un determinat territori i d'una societat concreta. Per ser assumit per la societat, és necessari que el Pla Estratègic esdevingui una eina de treball elaborada per un ampli ventall de gent que l'han de dur a la pràctica. El municipis, principalment, però també d'altres organismes públics desenvolupen Plans estratègics. Majoritàriament es tracta més de plantejaments estratègics (línies econòmiques) que no pas territorials, passant de normes i directrius genèriques, amb manca de plasmació territorial expressa, a una relació de projectes concrets sense explicitar la seva relació amb els objectius generals.

Els Plans estratègics, entre d'altres objectius, poden complir dues funcions:

1) Ser un recull d'idees del pensament de la població en temes considerats essencials (ambientals, socials i econòmics) per tal de poder orientar posteriorment el planejament territorial i urbanístic. Aquestes idees configuren el Pla i el seu futur desenvolupament (pla d'etapes) en conèixer l'opinió pública de la societat civil i del dels ciutadans en general.

2) Com a Programa Estratègic. Mentre que l'horitzó d'un Pla Territorial o/i Urbanístic té un horitzó a llarg termini (20 anys mínim), el Programa Estratègic determina el ritme de desenvolupament del Pla: prioritats, conjuntura política, conjuntura econòmica, ritmes temporals, etc.

3.1. I Pla Estratègic de l'Alt Penedès. Any 1993-1994

L'objectiu general de Primer Pla Estratègic de l'Alt Penedès, impulsat per la Fundació Pro Penedès, fou orientar el creixement de l'Alt Penedès fomentat en l'equilibri social i econòmic a la comarca, que permetés amb autodomini un desenvolupament harmònic en el marc de Catalunya, tot potenciant la seva identitat en el seu conjunt, la qualitat de vida dels penedesencs i la preservació de l'entorn

Es varen crear diverses comissions de treball: d'agricultura, de creixement Industrial, d'infraestructures, de comerç i turisme, de formació i desenvolupament integral del territori.

Alguns dels resultats foren els següents:

- Diferenciar el vi i el cava de les begudes d'alta graduació
- Fomentar els contractes agraris per promocionar la varietat de raïm negre
- Impulsar el Parc Agroindustrial Àgora
- Garantir l'oferta formativa diversificada de batxillerats i de mòduls professionals dels
- cicles formatius dels ensenyaments artístics
- Desenvolupar programes de formació contínua per als treballadors de la comarca
- Servei d'urgències pediàtriques
- Creació d'un ens supracomarcal que aglutini impulsi el turisme.

3.2. II Pla Estratègic de l'Alt Penedès 2002

El II Pla Estratègic de l'Alt Penedès impulsat per la Fundació Pro Penedès va elaborar unes conclusions, en data del 16/07/2002 sobre les línies estratègiques que la comarca ha d'emprendre en aquests propers decennis.

Les conclusions tenen tres eixos vertebradors: l'equilibri territorial, la competitivitat empresarial i la cohesió social.

Un dels objectius del Pla Director Supramunicipal de Sostenibilitat de la Mancomunitat de l'Alt Penedès és estudiar, analitzar, diagnosticar l'estat del sòl no urbanitzable. És per aquest motiu que el II Pla Estratègic, en l'apartat de l'eix vertebrador de l'equilibri territorial ens és de gran ajuda i és el que analitzem tot seguit.

L'apartat de l'equilibri territorial té 5 punts d'interès:

1. El patrimoni i la qualitat ambiental de la comarca
2. Les planificacions territorials de rang superior
3. La qualificació i l'ocupació del sòl a la comarca
4. Els desequilibris entre municipis
5. La mobilitat comarcal i pas de grans infraestructures

Cada un d'aquests apartats exposa aquelles mesures estratègiques a implementar així com els agents implicats en el seu desenvolupament.

El Patrimoni i la qualitat ambiental

El paisatge agrari del Penedès posseeix uns importants valors productius, ecològics, ambientals i culturals. Aquests valors estan associats al seu patrimoni natural i històric però, sobretot, al seu element més característic, la vinya, de manera que el paisatge penedesenc es pot definir amb propietat com el paisatge de la vinya, un paisatge català emblemàtic pel seu paper a la història i al present de Catalunya.

Tanmateix, la dinàmica actual de creixement urbà i industrial, vinculada al creixement metropolità i la construcció de noves infraestructures a la comarca, poden malbaratar aquest paisatge de qualitat i posar en crisi el seu valor productiu i ambiental tal com han alertat destacats membres del món vitivinícola i del món associatiu i cultural de la comarca. Aquesta dinàmica actual, també podria afectar als centenars de llocs de treball de l'agricultura.

De les intervencions fetes a través del II Pla Estratègic, es pot concloure que els penedesencs desitgen una comarca on l'agricultura sigui un dels pilars bàsics de la seva economia, compaginada amb una indústria responsable mediambientalment parlant, apostant per tenir una comarca amb una qualitat ambiental immillorable. Per tant, una altra conclusió apuntaria en la defensa del territori, però no tan sols per motius econòmics, sinó i també per raons de protecció del medi ambient, un tema que dia rere dia preocupa més als ciutadans.

Per aquest motiu, des del II Pla Estratègic de l'Alt Penedès es proposa:

- Creació d'un Pla de Gestió i Protecció del Paisatge de la vinya del Penedès, un Codi Vitícola, que identifiqui els valors de la qualitat ambiental del Penedès, i els protegeixi.
- Definició de les característiques que identifiquen el paisatge vitivinícola del Penedès com a producte de qualitat, així com element rendible pels viticultors: elements, estructura paisatgística, dinàmica.
- Identificació dels valors productius ecològics, ambientals i patrimonials del paisatge penedesenc.

- Determinació de les dinàmiques territorials del paisatge de la vinya i de la seva relació amb la resta del territori.
- Protecció del preu del raïm, que permeti una qualitat de vida al sector agrícola, que no difereixi de la dels que es dediquen a altres sectors.
- Establir mesures mediambientals pròpies per la comarca, per tal de compaginar aquesta dualitat indústria-agricultura.

Les planificacions territorials de rang superior

La ciutadania que s'ha expressat a través del II Pla Estratègic de l'Alt Penedès, ha manifestat la seva preocupació, i ha proposat que es defineixin els futurs usos del sòl de la comarca per tal de fer compatible la realitat històrica del paisatge socioeconòmic de la comarca amb les seves necessitats de desenvolupament urbà i econòmic. També es planteja la necessitat de definir quines infraestructures són necessàries pel desenvolupament de la comarca, i quines hi han de passar forçosament, ja que sense una definició clara d'aquestes no és adient el realitzar un mapa dels sòls. Per tant des del II PEAP es demana, no només d'una planificació a nivell comarcal, d'unes línies estratègiques a seguir per la comarca, sinó i també una planificació de l'àrea d'influència de la nostra comarca, és a dir de l'Àrea Metropolitana de Barcelona, on pertany l'Alt Penedès.

Per aquest motiu, l'Alt Penedès ha de sol·licitar que s'elabori, s'aprovi i s'implementi el Pla Territorial de la Regió Metropolitana de Barcelona, que s'està reclamant des de fa molts anys, ja que per prendre decisions a nivell local-comarcal cal conèixer les línies generals. Cal que hi hagi una implicació de la societat civil, sobretot en el procés de definició (el II Pla Estratègic ja ha canalitzat les demandes de tot aquell sector de la població que ha volgut participar activament en la definició del què ha de ser la comarca).

Les Administracions de rang superior, com l'Administració central i l'Autonòmica haurien de prendre el compromís cap al Penedès de definir un **Pla General d'Infraestructures per la comarca**, que detallés les grans infraestructures, necessàries per l'àrea d'influència d'aquesta zona, que inclogui, què tenen previst realitzar a la comarca en els propers anys, així com les infraestructures necessàries pel seu desenvolupament.

Cal també que s'impliquin en la realització d'un **Pla d'usos del sòl al Penedès**; des de la comarca no es pot decidir quin és el seu paper en el conjunt del territori. Cal conèixer que pensen les administracions. Així amb la implicació del Departament de Política Territorial de la Generalitat en l'elaboració d'aquest Pla Director, ja hi haurà un pronunciament de les instàncies d'àmbit superior en vers el territori del Penedès.

La qualificació i l'ocupació del sòl a la comarca

Un dels temes que amb més freqüència ha anat sortint dins el tema de l'equilibri territorial ha estat el de la necessitat de conèixer la situació del sòl industrial a la comarca. Cal conèixer si els polígons dissenyats estan totalment ocupats i per tant els municipis veuen la necessitat de planificar nous polígons industrials, o si cal frenar el disseny de nous polígons perquè l'ocupació dels ja existents és encara baixa. Aquest punt va molt lligat en el què s'apuntava en l'apartat anterior: el Pla Director d'Usos del sòl.

Per aquest motiu, des del II Pla Estratègic de l'Alt Penedès es proposa:

- Programa de renovació qualitativa dels espais industrials centrals de la comarca en termes de serveis i equipaments.
- Mesures d'aplicació immediata als polígons ja aprovats però que encara s'han de desenvolupar
- Orientar el creixement de la comarca cap als nous nodes de desenvolupament, que ajudin al manteniment de l'equilibri estructural de la comarca, i que complementin els nodes industrials ja existents.
- Gestió des del propi territori del sòl industrial: cercar mecanismes publico-privats per urbanitzar els polígons, anticipant-se a les dinàmiques especulatives del mercat.

Els desequilibris entre municipis

Des del II Pla Estratègic de l'Alt Penedès, s'ha plantejat la necessitat de conjugar el manteniment de la qualitat en les activitats agràries i industrials amb la preservació d'un paisatge dominat pel conreu de la vinya. Aquest objectiu evidencia que cal apostar per un model que permeti aquest equilibri territorial desitjat per la ciutadania: el model Penedès, és a dir, l'aposta per un equilibri entre el sector vitivinícola, l'industrial i el turístic.

El model de comarca pel qual optem és el de deixar bona part del sòl lliure o sense urbanitzar i dedicat al sector agrari. Aquest model suposa una millor qualitat de vida pels ciutadans i ciutadanes de la comarca i de tota la regió metropolitana. El cost d'aquest model de creixement ha d'ésser assumit, mentrestant no existeixi un organisme de la Regió Metropolitana de Barcelona, per la Generalitat de Catalunya i la Diputació de Barcelona, a través d'un sistema de compensació que cal estudiar. S'ha proposat la constitució d'un Fons de Compensació Interterritorial, a través del qual es pugui articular una transferència de recursos econòmics entre aquells municipis que resultin beneficiats per la implantació d'usos industrials i aquells situats en zones on s'exclouï aquest tipus d'aprofitament. Un Fons que coordini les iniciatives d'àmbit municipal i de la solidaritat entre els diversos municipis.

Per aquest motiu, des del II Pla Estratègic de l'Alt Penedès es proposa:

- Constitució d'un Conveni entre els diferents Ajuntaments de la comarca, en fase experimental, que creï i gestioni un Fons de Compensació Interterritorial, amb la voluntat de constituir a mig plaç un Consorci que gestioni aquest fons.
- Reclamar a la Regió Metropolitana, i a la Generalitat de Catalunya, el seu suport (polític, tècnic i econòmic) per poder tirar endavant aquesta idea novedosa.

La mobilitat comarcal i pas de grans infraestructures

L'Alt Penedès, comarca tradicionalment de pas, té una **línia de ferrocarril**, la C-4 (que uneix Manresa amb Sant Vicenç de Calders, passant per Barcelona). El pas del **Tren d'Alta Velocitat** per la comarca, ja està gairebé acabat. Quan al **transport per carretera**, la comarca compta amb 33 línies de bus, les quals connecten la pràctica totalitat de municipis de la comarca amb la capital, Vilafranca, i altres cap a Barcelona, i algunes a Tarragona. Per tant hi ha una marcada radialitat, que actualment no respon a les necessitats socioeconòmiques de la comarca. No hi ha autobusos que facin parades als polígons industrials.

Per aquest motiu, des del II Pla Estratègic de l'Alt Penedès es proposa:

- Millora de les connexions cap a Barcelona i Tarragona per part de RENFE.
- Estació de trens regionals a Vilafranca.

- Realitzar un estudi sobre el transport públic comarcal per carretera i ferrocarril per tal que detecti les noves demandes generades per la nova dinàmica comarcal.
- En carreteres, fer l'Eix Diagonal, desdoblant la N-340, carretera Gelida- Sant Sadurní, i millorar la xarxa comarcal existent.
- Mesures innovadores: nou traçat del tren de Vilafranca a Vilanova i la creació de noves Infraestructures telemàtiques.

4. EXPERIÈNCIES INTERESSANTS COMPARADES

4.1. Carta del Paisatge de l'Alt Penedès

El Parlament de Catalunya en sessió de 14.12.00 es va adherir al Conveni Europeu del Paisatge de l'any 2000 (Florència) el qual determina la necessitat de:

- a) Identificar els paisatges
- b) Analitzar les característiques i les forces que els transformen
- c) Avaluar l'estat dels paisatges
- d) Implementar instruments orientats a protegir, valoritzar, gestionar i planificar els paisatges.

L'estudi del Paisatge Vitivinícola de l'Alt Penedès (maig 2004), va ser elaborat per un equip interdisciplinari i d'experts universitaris com a resultat del conveni marc signat l'any 2002 entre la Generalitat de Catalunya (Departament d'Agricultura, Ramaderia i Pesca, Departament de Política Territorial i Obres Públiques i Departament de Medi Ambient), el Consell Comarcal de l'Alt Penedès i l'associació "Terra Vitium Penedès" ha configurat un cos conceptual i metodològic que permet la valorització del paisatge de la comarca.

La Carta del Paisatge de l'Alt Penedès és un instrument de concertació d'estratègies sobre el paisatge de la comarca amb la finalitat d'afavorir en les decisions que s'adoptin sobre el paisatge tant per part dels poders públics, dels ciutadans, dels agents econòmics i professionals els quals tenen un bon coneixement del territori, així com els col·lectius de defensa del medi ambient i les entitats de custòdia del territori.

La Carta del Paisatge està estructurada en forma de 4 grans d'acords voluntaris i dos annexos, un de criteris i l'altre de bones pràctiques:

1. Protegir, millorar i valoritzar el paisatge de l'Alt Penedès mitjançant una gestió dinàmica del territori i del paisatge de la comarca.
2. Implementar criteris paisatgístics en els diferents instruments de planificació territorial i urbanística de la comarca de l'Alt Penedès.
3. Adoptar el codi de bones pràctiques vitivinícoles per a la preservació del paisatge de l'Alt Penedès
4. Crear l'òrgan de participació pel desenvolupament de la carta del paisatge de l'Alt Penedès.

Annex I. Criteris paisatgístics de caràcter específic a implementar en el planejament territorial i urbanístic de la comarca de l'Alt Penedès.

- a. Criteris paisatgístics respecte als nuclis urbans existents. (Sòl urbà)
- b. Criteris paisatgístics respecte als creixements urbans. (Sòl urbanitzable)
- c. Criteris paisatgístics respecte a les urbanitzacions forestals (Sòl urbà i Urbanitzable)
- d. Espai industrial. (Sòl urbà i Urbanitzable)
- e. Criteris paisatgístics respecte als usos agraris (Sòl No Urbanitzable)
- f. Criteris paisatgístics respecte a la xarxa d'espais oberts (Sòl No Urbanitzable)
- g. Criteris paisatgístics respecte als usos periurbans (Sòl No Urbanitzable, Sistemes locals o generals i enclaus urbans en context rural i espai rururbà)
- h. Criteris paisatgístics respecte a les infraestructures de transport (sistemes locals o generals)
- i. Criteris paisatgístics respecte a les infraestructures de serveis tècnics (subministraments d'electricitat, aigua, gas, telefonia,sanejament i altres)
- j. activitats extractives
- k. Equipaments comunitaris en sòl rural (equipaments educatius,esportius,culturals, sanitaris, socials, mediambientals, de lleure, cementiris, etc)

Annex II

Codi de bones practiques vitivinícoles per a la preservació del paisatge de l'Alt Penedès

- a. Bones pràctiques dirigides a afavorir la conservació del sòl.
- b. Bones pràctiques dirigides al manteniment del paisatge agroforestal.
- c. Bones pràctiques dirigides al manteniment de la biodiversitat.
- d. Bones pràctiques dirigides a la millora del paisatge construït.
- e. Bones pràctiques dirigides a la promoció del paisatge vitivinícola.

4.2. Marca Penedès

La Marca Penedès vol protegir el territori de la pressió urbana amb una declaració de la Unesco.

La pressió urbanística, industrial i logística que ha esdevingut en els últims anys sobre el corredor mediterrani va arribar fa anys al Garraf i ja ha començat a entrar al Penedès. La proliferació de grans polígons industrials i la prolongació de l'àrea metropolitana cap a la segona corona s'ha rebut amb resistència inicial que, de mica en mica, ha anat cedint davant el desenvolupament tècnic i econòmic. Ara un grup de persones i entitats compromeses amb el territori han posat en marxa un projecte que podria garantir la supervivència d'una part del paisatge rural com a patrimoni cultural mundial.

L'any 2001 el Parlament de Catalunya va ratificar el Conveni Europeu del Paisatge presentat pel Consell d'Europa, i es va comprometre a treballar perquè «el paisatge esdevingui una preocupació política prioritària perquè té un paper important en el benestar dels europeus... El paisatge és cosa de tots i es presta a un tractament democràtic, especialment a escala local i regional». A partir d'aquesta declaració d'intencions, i amb l'objectiu primordial de preservar les característiques històriques pròpies del territori, que va des del Llobregat fins al Gaià i, des de la Serralada Prelitoral fins al Mediterrani, va néixer l'Associació per al Desenvolupament de l'Ecoparatge de la Marca Penedès.

L'objectiu fonamental és trobar una sortida que no sigui només la resistència per garantir la qualitat de vida, la identitat cultural pròpia, la cohesió social i la capacitat d'integració dels nousvinguts, sense frenar el futur de l'economia vitivinícola i l'atractiu turístic.

Els fundadors de la Marca Penedès creuen que s'ha d'encarar el futur a partir d'un projecte que permeti assumir la realitat territorial i social d'un espai estratègic per al creixement de Barcelona i això el fa vulnerable. Per això, han recuperat el nom de la Marca Penedès, un territori que fa mil anys va aconseguir el reconeixement de la seva personalitat. Amb aquest projecte el Penedès podria esdevenir el camp de la ciutat.

Els promotors de la Marca Penedès creuen que, mentre aquest territori sigui el camp de Barcelona, es conservaran el paisatge, els ecosistemes i la qualitat i seguretat que el territori necessita per assumir la funció metropolitana. Però, per això, fa falta protecció jurídica. La Marca Penedès treballa amb diversos objectius: reclamar l'aplicació del Conveni Europeu del Paisatge i de l'Agenda 21, garantir la producció agrícola integrada i la qualitat de la verema, la conservació d'espais silvestres i restes històriques -parets de pedra seca, castells roquers- i l'elaboració d'estratègies que apropin la població a l'agricultura. I tot això serviria per presentar la candidatura de la Marca Penedès davant la Unesco perquè cada un dels municipis involucrats pogués aconseguir tenir un espai agrícola reconegut com a patrimoni cultural mundial.

4.3. Paisatges del Vi del Priorat, Terra Alta i Conca de Barberà

El Priorat, Terra Alta i Conca de Barberà promocionaran la marca dels Paisatges del vi. Any rere any adquirim nous coneixements relacionats amb la cultura gastronòmica. Altres països, com ara França, n'han fet una autèntica bandera des de ja fa molts anys i els resultats han estat molt bons. Tres comarques de l'interior, el Priorat, la Terra Alta i la Conca de Barberà, estan decidides a promocionar una nova iniciativa, que sota la marca de Paisatges del vi, estructurarà una oferta turística a l'entorn d'aquest fruit de la natura. Els seus consells comarcals ja han signat un conveni.

Des de ja fa alguns anys a la comarca del Priorat es realitzen decidides apostes emmarcades dins del concepte de la Cultura del Vi. Si bé el detonant ha esdevingut el relançament dels vins negres que es produeixen gràcies a les característiques geològiques i climatològiques que té la comarca, també s'han divulgat altres productes per aconseguir el relançament econòmic de la comarca.

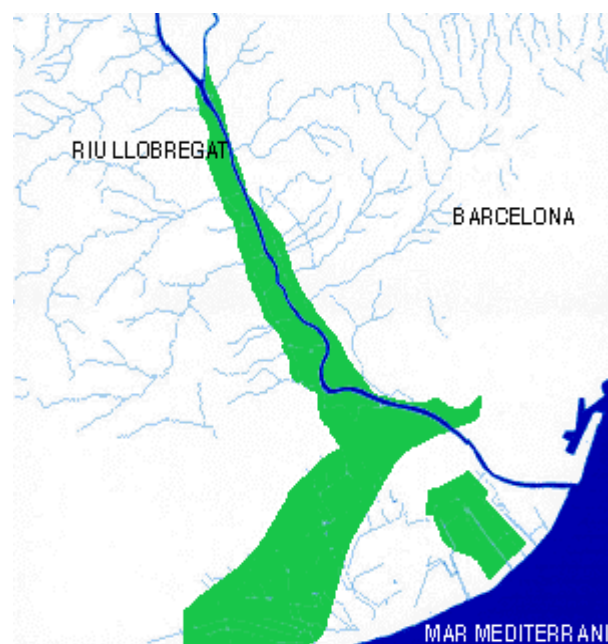
És precisament des del Priorat des d'on es pretén establir les pautes d'aquesta nova iniciativa turística. De fet, en aquesta comarca d'interior també el turisme que s'hi està ataçant ho fa, sovint, atret per descobrir més detalls sobre els vins que a tants paladars agraden. Aprofitant la

vigència de la convocatòria europea d'ajuts inclosos en el marc del programa Leader Plus, es pretén relançar una nova marca: Paisatges del vi, a través de la qual es posarà a l'abast del turista una àmplia oferta d'activitats relacionades amb el vi.

Des de la possibilitat de conèixer, degustar i adquirir els productes que s'hi elaboren, passant per l'oferta de descobrir alguns dels monuments que s'han bastit en homenatge al vi. Es tracta de les denominades catedrals del vi, els cellers cooperatius que es van construir en el decurs del passat segle i que tenen també un comú denominador: el modernisme impulsat sovint pel gran arquitecte vallenc Cèsar Martinell.

La Ruta pels cellers, n'és un clar exemple. A la Conca de Barberà s'està divulgant els atractius d'aquests cellers sota una ruta específica. Ara, amb la posada en marxa d'aquesta nova iniciativa, la Conca de Barberà també donarà un nou relançament a aquesta ruta modernista que també es pot fer a la comarca de la Terra Alta, i permetrà descobrir autèntiques joies del modernisme català als cellers com per exemple el de Pinell de Brai i Gandesa, a la Terra Alta i que, precisament, ja formen part de la Ruta Cèsar Martinell. Es preveu que en el decurs dels propers mesos els tres Consells Comarcals es concretin amb exactitud els detalls del projecte.

També s'inclou la futura formació de restauradors i propietaris de cases de turisme rural perquè tothom doni la mateixa informació vitivinícola i paisatgística. També es publicaria material divulgatiu amb els paisatges del vi de les tres comarques. El Consell Comarcal del Priorat proposa tres itineraris, el primer per a la DOQ Priorat, un altre per a la DO Montsant i un tercer per a l'oli DO Siurana, sempre en indrets on no calgui demanar permisos.

4.4. Parc agrari del Baix Llobregat

El Consorci del Parc Agrari del Baix Llobregat, constituït l'any 1998 i format per la Diputació de Barcelona, el Consell Comarcal del Baix Llobregat, la Unió de Pagesos de Catalunya i els ajuntaments de Castelldefels, Cornellà de Llobregat, El Papiol, El Prat de Llobregat, Gavà, L'Hospitalet de Llobregat, Molins de Rei, Pallejà, Sant Boi de Llobregat, Sant Feliu de Llobregat, Sant Joan Despí, Sant Vicenç dels Horts, Santa Coloma de Cervelló i Viladecans, és l'òrgan gestor de Parc i l'impulsor del present Pla Especial de Protecció i Millora del Parc Agrari del Baix Llobregat.

El Pla Especial de Protecció i Millora del Parc Agrari del Baix Llobregat, té dos finalitats: la primera és la de disposar d'una eina administrativa que permeti la gestió sostenible del territori de la vall baixa i el delta del riu Llobregat, completant d'aquesta forma un procés iniciat l'any 1976, amb l'aprovació del Pla General Metropolità, que va qualificar la majoria dels terrenys agrícoles de regadiu del tram final del riu, com a *rústic protegit de valor agrícola*. La segona és la consolidació de l'espai agrari fent possible la viabilitat i millora de les rendes de les empreses agràries ubicades dins el marc territorial que delimita el pla, mitjançant l'assoliment de l'eficiència de les infraestructures, els serveis generals i l'impuls de sistemes de producció i comercialització.

El Parc Agrari del Baix Llobregat és una peça molt singular de la xarxa d'espais lliures, tant per la seva ubicació, una plana deltaica al bell mig de la conurbació de Barcelona, com pel seu ús, de caire exclusivament agrari. Les progressives i creixents amenaces a la continuïtat de l'activitat agrícola existents des de feia anys en aquest espai, i la confluència de voluntats entre la Diputació de Barcelona, el Consell Comarcal i la Unió de Pagesos de cercar una fórmula per a la protecció i el desenvolupament de l'espai agrari del delta i vall baixa del Llobregat, van fer que l'any 1998 es constituís el Consorci Parc Agrari del Baix Llobregat (aprobat definitivament pel Ple de la Diputació de Barcelona en data 26 de març de 1998).

El *Parc Agrari* és una figura i un model de gestió del territori innovador i està orientada. A Europa, hi ha diversos models de gestió de l'espai agrari periurbà –Milà, Aubagne, Grenoble, etc–, que tenen unes característiques adaptades als objectius de cada parc. En aquest context, el concepte de *parc* s'està utilitzant cada vegada més per identificar un espai de qualitat amb una gestió específica.

El Consell de Protecció de la Natura, en el seu informe sobre el Pla Director de Coordinació del Delta de l'Ebre, defineix com a parc agrari: *...un espai obert i delimitat, el propòsit del qual és facilitar i garantir la continuïtat de l'ús agrari, preservant-lo de la seva incorporació al procés urbà, tot impulsant programes específics que permetin desenvolupar el seu potencial econòmic, mediambiental i sociocultural, protegint el patrimoni natural del seu entorn.*

La raó bàsica per a la preservació d'aquest espai agrari, rau en la seva singularitat: es tracta del darrer espai agrari de notable extensió i productivitat dins l'àmbit metropolità, sotmès alhora a notables pressions. En conseqüència l'objectiu general d'aquest Pla especial és la preservació de l'espai agrari de la vall baixa i del delta del Llobregat, com un element equilibrador del territori metropolità. La seva gestió ha d'anar orientada a aconseguir unes explotacions viables en el marc d'una agricultura sostenible, integrada en el territori i en l'entorn natural, i a atorgar un ús social ordenat a aquest espai.

Per això, i donada la forta pressió urbanística de la perifèria i els usos impropis en sòl agrícola, es fa necessari preservar la pràctica totalitat dels sòls agraris existents en l'actualitat. Així, i citant textualment l'Avanç de pla, la finalitat bàsica del Pla especial ha de ser mantenir el major àmbit possible de sòl agrícola, atribuint-li un model estructural propi.

El Parc Agrari preserva un patrimoni agrari i natural on convergeixen tres tipus d'interessos: l'interès productiu de l'activitat econòmica, l'interès ecològic i ambiental dels sistemes naturals que

conté i l'interès social del manteniment d'un paisatge agrari i de les activitats educatives i recreatives que el parc pot acollir. En conseqüència el Pla especial del Parc Agrari haurà d'assentar les bases per a la coexistència equilibrada i harmònica de tots aquests interessos.

Per aquesta raó seran objectius específics del Pla especial:

- A nivell productiu i econòmic, estructurar l'espai agrari per garantir les condicions necessàries per a una producció agrícola competitiva i de qualitat.
- A nivell ecològic, garantir la pervivència del sistema d'espais naturals i preservar la seva riquesa biològica, en un entorn paisatgístic de qualitat.
- A nivell social, preservar el patrimoni cultural i paisatgístic i estructurar l'espai agrari per tal de facilitar l'ús social ordenat, en la mesura que sigui compatible, com espai per al lleure i l'educació ambiental.

L'assoliment d'aquests objectius específics es planteja a través del desenvolupament de cinc línies estratègiques, recollides en el Pla de gestió i desenvolupament del Parc Agrari:

- Assolir l'eficiència de les infraestructures i els serveis generals del territori agrari.
- Promoure sistemes de producció i comercialització que afavoreixin l'increment de les rendes generades per les explotacions agràries.
- Fomentar la implantació de serveis i la modernització de les explotacions agràries per millorar-ne la viabilitat.
- Aconseguir un espai de qualitat, integrat en el territori i en harmonia amb el medi natural.

Consolidar i donar a conèixer el patrimoni natural i cultural del Parc Agrari, de forma compatible amb l'activitat agrària.

El *Pla especial de protecció i millora del Parc Agrari del Baix Llobregat*, té el caràcter i la naturalesa jurídica d'un **Pla Especial Urbanístic** i es formula a l'empara del règim de competències i de procediments establert en els articles 2, 14, 23, 76, 77, 83 i concordants de la Llei 2/2002, de 14 de març, d'Urbanisme de Catalunya –DOGC de 21.03.2002–, així com del que disposen els articles 47, 48, 49, 50 i 51 respecte al sòl no urbanitzable, i a l'article 67 respecte als plans especials de millora d'àmbits rurals, de protecció addicional del paisatge i d'identificació i regulació de les masies i cases rurals, tots ells relatius a la citada Llei 2/2002.

NORMATIVA

TÍTOL I Determinacions generals

CAPÍTOL PRIMER

Naturalesa i abast del pla

CAPÍTOL SEGON

Desenvolupament i execució del pla especial

CAPÍTOL TERCER

Règim urbanístic del sòl

CAPÍTOL QUART

Gestió del parc agrari

TÍTOL II Determinacions normatives bàsiques per a les zones agrícoles.

CAPÍTOL PRIMER

Disposicions generals

CAPÍTOL SEGON

Regulació dels usos

CAPÍTOL TERCER

Regulació de la forma del sòl

CAPÍTOL QUART

Regulació de les construccions i instal·lacions

TÍTOL III Determinacions pels sistemes

CAPÍTOL PRIMER

Disposicions generals

CAPÍTOL SEGON

Determinacions bàsiques pels sistemes inclosos en l'àmbit del parc agrari

CAPÍTOL TERCER

Determinacions complementàries pels sistemes inclosos en l'àmbit del pla especial

TÍTOL IV Directrius bàsiques per a la redacció dels Plans rectors de desenvolupament.

CAPÍTOL PRIMER.-

Disposicions generals

CAPÍTOL SEGON

Directrius bàsiques per a la redacció del pla rector de millora de la producció agrària

CAPÍTOL TERCER

Directrius bàsiques per a la redacció del pla rector de la gestió dels recursos hídrics

CAPÍTOL QUART

Directrius bàsiques per a la redacció del pla rector d'ordenació de l'estructura viària

CAPÍTOL CINQUÈ.-

Directrius bàsiques per a la redacció del pla rector d'ordenació dels usos rururbans

CAPÍTOL SISÈ.-

Directrius bàsiques per a la redacció del pla rector d'ambientalització i qualitat paisatgística

CAPÍTOL SETÈ.-

Directrius bàsiques per a la redacció del pla rector d'ordenació de l'ús social

DISPOSICIONS TRANSITÒRIES

Primera.- Sòls conreats fora del Parc Agrari

Segona.- Elaboració dels Plans rectors de desenvolupament

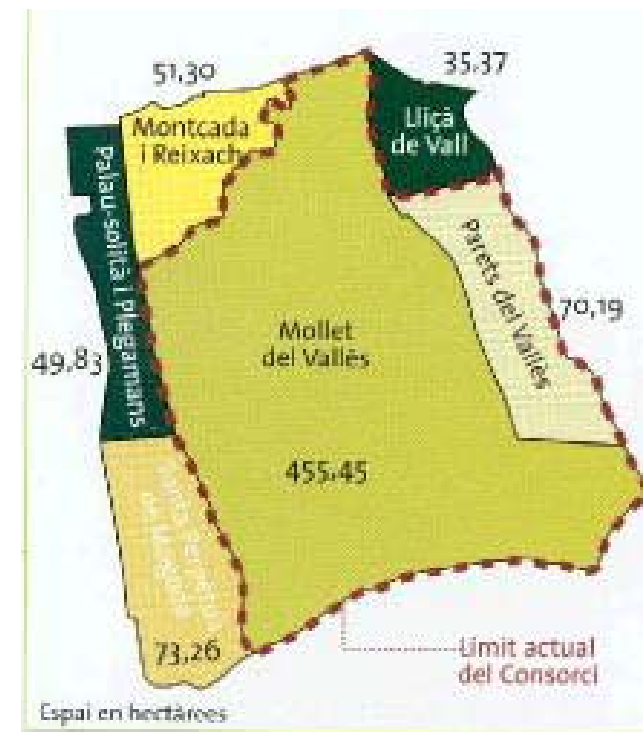
DISPOSICIÓ ADDICIONAL

4.5. Consorci de l'Espai Rural de Gallecs

Gallecs, avui és un territori rural de 735ha a la plana del Vallès on hi viuen unes 200 persones. El freqüenten més de 4.000 escolars/any i nien més de 60 espècies d'aus. És un espai al servei de dues comarques i de tot l'entorn metropolità. Un medi rural rodejat d'un entorn urbà i industrial.

Gallecs, es pot considerar una finestra única, un pulmó verd, un territori que genera importants funcions ecològiques, paisatgístiques, culturals i educatives a la població. Un espai on la preservació de la natura s'uneix a la pràctica de lleure i a la realització d'activitats d'educació ambiental. Gallecs conserva la mateixa imatge que degué tenir en altre temps, amb masies disperses entre camps de conreu i boscos.

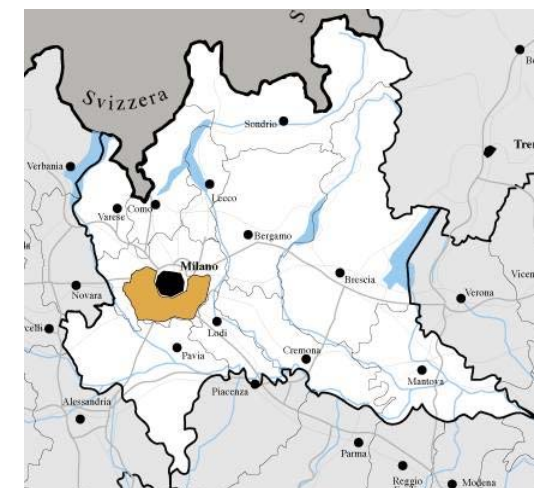
El Consorci de l'Espai Rural de Gallecs està constituït per l'Ajuntament de Mollet i l'Ajuntament de Paret del Vallès i és un organisme de caràcter associatiu i naturalesa local. L'entitat consorciada, amb seu social a l'Ajuntament de Mollet del Vallès, té el nom d'Espai Rural de Gallecs i gaudeix tant de personalitat jurídica pròpia com de plena capacitat per obrar i gestionar serveis i activitats d'interès local o comú, dintre de l'àmbit de les seves funcions.

El principal propòsit del Consorci és dirigir les activitats de gestió de caràcter local respecte a l'Espai Rural de Gallecs, encaminades a garantir la protecció i la millora dels seus valors productius, ecològics, paisatgístics i culturals, així com a impulsar les seves funcions econòmiques mediambientals i socials.

Les funcions del Consorci de l'Espai Rural de Gallecs, en concordança amb les seves finalitats, són les següents:

- 1.- Coordinar la redacció i execució dels plans de gestió i desenvolupament agrícoles i forestals de cadascun dels municipis consorciats.
- 2.- Redactar i promoure estudis i informes relatius a l'Espai Rural de Gallecs.
- 3.- Desenvolupar les actuacions directes sobre el territori o els edificis que siguin necessàries per dur a terme les finalitats del Consorci.

- 4.- Vetllar pel compliment en l'àmbit territorial de la seva competència de les normes generals de protecció de la natura.
- 5.- Promoure campanyes i accions de difusió i promoció de la utilització de l'Espai Rural de Gallecs.
- 6.- Coordinar les activitats d'educació ambiental.
- 7.- Assessorar i ajudar tècnicament els ens del Consorci.
- 8.- Estudiar, projectar i instal·lar els serveis necessaris a l'espai, així com l'arranjament dels existents.
- 9.- Realitzar, contractar i fer el seguiment de les obres i actuacions dels serveis de manteniment i gestió de les instal·lacions i serveis de l'Espai Rural.

4.5. Parco Agricolo Sud Milano

Òrgan gestor: Província de Milà
Parco Agricolo Sud Milano
Superfície: 46.300 hectàrees
Altimetria: 155 màxima i 135 mínima
Província de Milà
Parc creat l'any 1990
Municipis: 61

La idea del *Parco Agricolo Sud Milano* va néixer l'any 1977 sota el Pla Intercomunal Milanès. La gestió del Parc pertany a la província. L'extensió del parc és la meitat de la superfície del municipi de Milà. Té una extensió de 46.000 ha (23% del territori metropolità). Els seus límits són: pel nord la gran conurbació de Milà, per l'Oest el Parc Natural Regional del Ticino, i per l'Est el Parc Natural Regional del Adda Sud. El formen un conjunt de 61 municipis amb un nombre de 700.00 habitants amb 9.800 explotacions agrícoles.

Va ser aprovat pel Consell Directiu 3 de juliol de 1991, adoptat pel Consell Provincial 23 de juliol de 1991 i aprovat per la Junta Regional el 10 de desembre 1991

D'altra banda i en aquesta línia, el *Piano Territoriale di Coordinamento*, aprovat el 30 de novembre de l'any 1993 per l'article 17 de la Llei pot modificar i intergrar delimitacions territorials noves del Parco Agricolo.. Dins el *Piano Territoriale di Coordinamento* del Parco es desenvoluparan diversos plans sectorial següents:

- Pla del sector agrari
- Pla del sector ambiental
- Pla del sector de les activitats extractives
-altres

El Parco Agricolo és diferencia dels altres parcs naturals, no solament per la seva finalitat i la ubicació en el territori, sinó pel model de gestió emprat. Aquest és un territori caracteritzat per la presència de l'activitat agrària. Constitueix una cintura formal al voltant del sud de l'àrea metropolitana de Milà. Té la finalitat de contenir la qualificació del desenvolupament urbanístic en unes àrees concretes, però sota un fort control de la urbanització.

Existeixen dins del Parco Agricolo tres reserves naturals:

- Fontanile Nuovo - Reserva Natural Parcial Biològica de 39 ha (Bareggio) 1984
- Sorgenti della Muszetta -Reserva Natural Parcial Biològica de 63 ha (Settala i Rodano) 1984
- Bosc WWF di Vanzago- Reserva Natural Parcial Forestal i zoològica de 151 ha (Vanzago) 1985.

La objectiu del Parco és mantenir i conservar la potent vocació agro-silvo-cultural del territori a l'entorn de Milà:

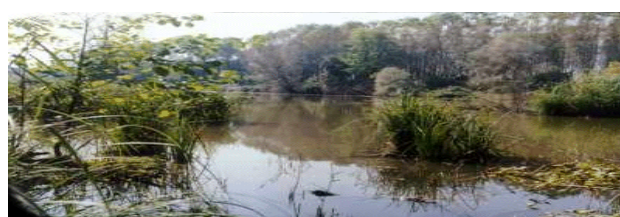
1. Conservar i recuperar el medi natural i el paisatge amb els límits entre l'espai urbà i l'espai rural.
2. Dotar d'un equilibri ecològic a l'àrea metropolitana milanesa.
3. Tulerar i salvaguardar l'activitat agro-silvo-cultural
4. Potenciar la funció cultural i de lleure del territori

El parc compren una extensa area a mode de semicercle al llarg del perímetre meridional de la província de Milà. Els valors ambientals del territori del parc són aquells característics de la plana de la Llombardia amb una agricultura intensiva que té el seu origen a l'edat medieval. Les obres per estructurar les parcel·les agràries es feren a través d'una complexa xarxa de sèquies i canals a més d'una densa xarxa de camins. La peculiaritat del Parc agrícola és la presència d'una gran quantitat de sòl agrícola productiu, molt ric en nutrients amb uns conreus predominants d'arròs i blat de moro. D'altra banda, són de notable importància als camps de prats i pastures rotatius que es conserven des del segle XVI i estan declarats com a patrimoni històric al igual que tot els marges del camps amb pollancredes i arbres de ribera delimitats geogràficament. Cal assenyalar la rica, densa i complexa xarxa d'aigua tant natural com artificial i també la xarxa de camins caracteritzats per la presència de nombrosos nuclis rurals antics homogèniament repartits en el territori.

4.6. Parco Naturale Adda Sud

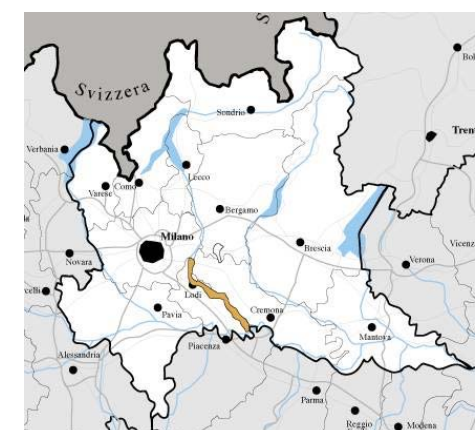
Aprovació de la denominació de Parc Natural dell'Adda Sud per la regió de la Llombardia el dia 28 de gener de 1985. La seu està a la ciutat de Lodi.

Existeix un manual d'ús el qual dona a conèixer la normativa per a procedir en el territori agrícola dins Pla Director de Coordinament.

Òrgan gestor: un Consorci de la província de Lodi, Cremona i 23 municipis
Parco Naturale Adda Sud
Superfície: 24.260 hectàrees
Altimetria: 110 màxima i 36 mínima
Província de Cremona i Lodi
Parc creat l'any 1983
Municipis: 23

El Parco Adda Sud té una extensió de 89 km al llarg del riu Adda a ambdues ribes del riu. L'allarga a través de la província de Milà i la de Cremona. Té una superfície de 23.600 ha dins de 23 municipis, alguns dels quals es troben totalment dins del parc. La gestió del parc és realitzada a través d'un òrgan gestor i 35 municipis, la província de Cremona i el Comprensorio di Lodi

Dins el Parc Natural existeix una reserva natural 'orientata': Adda Morta de 115 ha dins els municipis de Castiglione d'Adda, Camairago i Formigara.

La major part del parc natural de Adda Sud es troba lligat a l'activitat agrícola en un 90% .

Existeixen tres zones dins el parc:

I Faccia: comprèn els marges del riu inundables amb una superfície de 5.000 ha. En aquesta zona sempre s'ha practicat una agricultura semi-intensiva. Existeixen les grans plantacions silvícoles de les espècies de *Populus alba* i *Populus nigra* (Pollancredes).

II Faccia comprèn una superfície de 13.000 ha. L'agricultura és la base de l'activitat econòmica amb quantitat d'explotacions rurals anomenades *cascine* (*masies*)

III Faccia: comprèn una extensió de 5.500 ha. És la part més urbanitzada i amb contacte amb els nuclis de població més densos.

4.7. Carta Agrícola del país d'Aubagne. Departament de Bouches-du-Rhone

Context històric i territorial

A les portes de la ciutat de Marsella, al país de l'Aubagne, als peus del massís de Garlaban, de la Sainte-Baume i dels Calanques existeix un territori dedicat a l'agricultura, essencialment hortícola. Aquest espai patia de la pressió urbanística de Marsella i estava destinat al anys 70 a esdevenir un suburbi residencial tipus dormitori de la gran aglomeració marselesesa. A partir d'una política voluntarista de control de la urbanització tant residencial, industrial com mixta va resistir a transformar aquest espai en el que és avui en dia.

Objetius de la Carta

La Carta agrícola ha estat dissenyada com un programa d'accions concretes basades en dos opcions fonamentals:

- a) Considerar l'agricultura com una activitat econòmica
- b) Considerar que ocupa una funció determinant en la seva relació amb el medi ambient, la qualitat de vida i a la població en tot el seu conjunt.

L'objectiu principal del manteniment i desenvolupament de l'agricultura té 4 eixos principals:

1. Afavorir la compra de terres i la consolidació de pagesos
2. Conduir l'aigua sota pressió
3. Permetre l'accés a noves tècniques
4. Crear una política d'imatge i de marca de productes

La dinàmica de la Carta Agrícola ha continuat amb la rehabilitació de terrasses de conreu i la gestió de masses forestals.

Accions

- L'any 1992 es creà la Carta Agrícola. En ella intervingueren 300 pagesos, diverses cambres agràries i diversos nivells de l'Administració.
- L'any 1992 els polítics reafirmaren la permanència d'ús de la zona agrícola.
- La compra de sòl és realitza només per pagesos i permet afavorir la implantació de joves pagesos i té com objectiu conrear els erms.
- Es crea la CETA, l'any 1993 que aportà ajuda tècnica a més de 40 productors.
- Des de 1995, 310 ha es reguen per una xarxa d'aigua sota pressió.
- La comunitat garanteix el preu de l'aigua durant 12 anys.
- L'any 1996 es llença la marca dels "Jardins du pays d'Aubagne" per promoure la qualitat dels productes locals.
- La Chambre d'Agriculture, la SAFER, la CETA, la DDAF, la regió, el departament, els tècnics de l'administració i els pagesos participen conjuntament a través d'una Comunitat de Gestió en grups de treball.
- La Carta Agrícola és l'esquelet central de totes aquestes accions.

Resultats

La Carta agrícola ha permès reconstruir un clima de confiança al relançament i al desenvolupament de les explotacions. El procés s'ha estès en d'altres municipis veïns. La Carta ha estat renovada. A més, la política territorial ha tingut un efecte dissuasori sobre els preus de les terres agrícoles que s'ha estabilitzat. Les demandes de permisos per construir han baixat. Després de 2 anys d'irrigar amb aigua sota pressió, 30 ha s'han tornat a conrear. A més, 47 productors que representen la meitat de la producció local participen a l'aplicació de la marca "Jardins d'Aubagne", a la que el Credit Agricole aporta el suport financer.

Els efectes induïts són molt importants. Aquests permeten capitalitzar experiència, establir intercanvis amb l'exterior i ampliar el camp de perspectives de les accions futures fruit d'una concertació permanent entre polítics, pagesos i tècnics. La Carta Agrícola ha introduït una reflexió general sobre la urbanització, la preservació del patrimoni, el paper de l'agricultura contra els riscos naturals i la gestió dels espais periurbans. A més, l'agricultura esdevé constitutiva de la identitat d'un país.

Els "Jardins d'Aubagne" formen part de la xarxa Proterra de 14 llocs europeus. Es proposa posar a disposició 100 ha de noves terres dins la Carta Agrícola. Aquesta dinàmica necessita trobar dia a dia noves eines tècniques, jurídiques i financeres que permetin una veritable permanència de l'activitat agrícola.

4.8. Política Agrícola Periurbana a Grenoble

Context històric i territorial

A la regió de Grenoble està portant a terme una política agrícola periurbana. En aquesta regió de petites estructures agrícoles, la competència territorial entre l'agricultura i la resta d'activitats humanes és particularment forta. La regió grenoblesa és una regió urbana alpina.

És una regió pionera en matèria de desenvolupament territorial, urbanística i local:

- a) És una regió de forta tradició de planificació urbana
- b) És una regió de forta tradició de desenvolupament local
- c) És una regió marcada per les innovacions de la política de muntanya
- d) És la única regió francesa que ha posat en pràctica una política agrícola periurbana.

L'any 1984 diversos organismes públics i privats varen definir el primer Programa Agrícola de Grenoble. El suport polític i financer del Consell Regional Rhone-Alps ha estat essencial en la posada en pràctica i en l'èxit d'aquestes polítiques agrícoles periurbanes. El context regional, departamental i local ha afavorit l'elaboració de diversos programes agrícoles.

Característiques

L'espai agrícola de Grenoble es caracteritza per tenir una plana agrícola intensiva. Té dos tipus de vessants:

- a) els vessants especialitzats en la ramaderia, les fruites al Voironnais i la viticultura al Haut-Grésivaudan.
- b) els antics vessants vitivinícoles abandonats en erms.
- c) la muntanya.

Les estructures de les explotacions agrícoles són petites al voltant de les 15 ha. És tracta d'una agricultura molt heterogènia i amb problemes periurbans. Avui encara trobem una agricultura poc consolidada degut al fet de tenir una forta pressió urbana. En aquest sentit s'està elaborant un Pla Director Urbanístic de 150 municipis per estudiar l'expansió del creixement de Grenoble i els espais rurals de la vall de l'Isère. En aquest sentit s'ha elaborat un document dual entre els reptes de la ciutat i els reptes per a l'agricultura.

La política agrícola grenoblesa considera que l'agricultura ha de ser un dels eixos de l'ordenació de la regió amb un triple paper: desenvolupar una agricultura econòmica rendible i de qualitat, ha de gestionar un medi ambient i ha d'afavorir una agricultura reconeguda per a la població.

L'any 1996 es va crear un cos normatiu i es va crear una associació promotora anomenada ADAYG. Aquesta promotora es troba entre el món agrícola i el món urbà, entre el món de la professió i el món de les col·lectivitats. Des de 1997, l'ADAYG intervé sobre 87 municipis.

Les accions de la política agrícola de Grenoble té diferents tipus d'intervenció. Ordenació, economia i relació agricultors-ciutadans.

Conclusions

1. La política agrícola periurbana és una política permanent dins una regió urbana.
2. La política agrícola periurbana necessita suports polítics i financers de les grans institucions departamentals, regionals i nacionals.
3. La política agrícola periurbana ha de ser una política d'ordenació territorial.

4.9. Espai Agrícola a la Conca d'Oro, Palerm (Sicília)

La Confederació Italiana d'agricultors va guanyar un Projecte LIFE. El projecte es va iniciar l'any 1995 i va ser finalitzat l'any 1997.

L'objectiu principal del projecte va ser activar un sistema de gestió que permetés en una àrea rural recuperar les seves funcions productives. Ha estat una intervenció integrada de millora de la producció agrícola millorant la qualitat ambiental de tota la zona. Els aspectes ambientals i econòmics han estat indivisibles.

El territori del Projecte LIFE abasta una superfície de 850 ha al paratge de Ciaculli i Croco Verde, al costat del Monte Grifone. La superfície té molt de pendent i està terrassada. Gran part de la superfície agrícola està ocupada per cítrics amb un notable nivell d'especialització. El cultiu principal és la mandarina, seguit dels horts de regadiu i dels llimoners. Els alts costos de producció, el difícil accés, les oneroses tarifes energètiques, la constant urbanització difusa, els usos periurbans i la delinqüència, entre molts altres causes, han fet abandonar moltes terrasses de cultiu.

A través d'un anàlisi detallat del territori s'ha definit el nou model de gestió. El projecte va preveure:

- a) intervencions de caràcter productiu i agrícola
- b) intervencions per a la protecció de medi (jardí-museu de la Conca d'Oro)

Resultats

El projecte ha tingut un impacte ascendent entre els mitjans de comunicació. Però el repte més ardu ha consistit a convèncer la població, els pagesos i als grups mafiosos de la zona. El projecte ha superat la prova. Ha aconseguit l'abaratiment del preu de l'aigua ja que aquests cost constituïa el 60% de la seves despeses.

A més, s'ha analitzat diversa documentació que pogués ser comparada amb el territori de la Mancomunitat de l'Alt Penedès. Cal destacar la documentació de les Jornades Europees sobre Agricultura Periurbana i qualitat del territori (Maig 1998. Cornellà del Llobregat), del Seminari Federnatur. Els espais naturals periurbans en les polítiques de planificació urbana i metropolitana (Octubre 2001. Barcelona) i de les Jornades Europees sobre Agricultura Periurbana (Maig 2004 Viladecans). La major part de les experiències estudiades tenen una escala, abast, localització, contingut i metodologia un xic diversa al territori penedesenc. En general són programes d'accions

concretes en un temps determinat (cartes, programes, directrius, etc) i certament d'una escala molt urbana i periurbana centrada en els espais naturals de caràcter forestal i fluvial.

5. NORMATIVA SECTORIAL

L'àmbit territorial de la Mancomunitat de l'Alt Penedès ha generat diverses Denominacions d'Origen i de Qualitat dels seus productes. Destaquen els següents:

5.1. Denominació d'Origen Penedès

Una de les regions més riques i diverses de l'Europa vitivinícola i la zona de més producció i projecció internacional de Catalunya: el Penedès, que destaca també per la qualitat dels seus productes i el dinamisme de la seva gent.

Els terrenys són formats per petits pujols que s'enfilen des del mar fins a Montserrat, passant per petites valls de diferents rius.

El clima és mediterrani, temperat, càlid i suau, amb notables oscil·lacions tèrmiques estacionals. La baixa pluviositat i l'elevada insolació contribueixen a fer del Penedès una zona òptima per al conreu de la vinya.

La diversitat de vins és la característica més destacada del Penedès. Gran productora de vins blancs, bona part d'ells es destinen a l'elaboració de cava.

Els vins blancs tradicionals són lleugers, aromàtics, alegres i amb poc cos. Els vins d'agulla i els rosats són fragants, amb aroma intensa i persistent.

En els darrers temps, s'ha augmentat notablement la producció de vins negres, que tenen cos, són sedosos, aromàtics i equilibrats.

D'acord amb al Llei 25/1970, de 2 de desembre, "Estatuto de la Viña, del Vino y de los Alcoholes", i reglament per Decret 835/1972, de 23 de març, es defineixen la denominació i els àmbits de producció. Àmbits de producció: "Penedès" - Alt Penedès, Baix Penedès i Garraf així com alguns municipis de l'Anoia, Tarragonès, Alt Camp i Baix Llobregat.

Superfície de vinya inscrita	27.542 hectàrees
Viticultors (nombre)	5.800
Municipis	63
Cellers embotelladors (nombre)	152
Producció mitjana	1.500.000 hectolitres
Varietats (blanques)	Macabeu, Xarel·lo, Parellada, Chardonnay i Subirat parent.
Varietats (negres)	Garnatxa negra, Monastrell, Ull de Llebre, Cabernet sauvignon, Merlot i Samsó.

5.2. Denominació d'Origen Cava

La Ordre del Ministeri d'Agricultura de 27 de febrer de 1986 defineix la denominació CAVA per als vins escumosos de qualitat elaborats segons el mètode tradicional i produït segons la reglamentació aplicable a una regió determinada.

El Govern ha aprovat el decret per mor del qual es desenvolupa la Llei 15/2002 d'ordenació vitivinícola. La llei, aprovada el 2002, vol crear un marc a Catalunya per al sector vitivinícola per millorar la qualitat dels productes i ordenar els instruments necessaris per assolir aquests objectius. Mitjançant aquest decret es regulen aspectes com les denominacions d'origen, les denominacions d'origen qualificades, els vins de finca, els vins de la terra, els consells reguladors de les denominacions d'origen, el seu règim electoral, així com les competències sobre inspecció i règim sancionador en matèria vitivinícola, i els òrgans assessors de l'Institut Català de la Vinya i el Vi (INCAVI).

- [DOGC 04/08/2004 NÚM. 4189 – LLEI D'ORDENACIÓ VITIVINÍCOLA](#)
- [DOGC 30/12/2004 NÚM. 4291 – ORDENACIÓ VITIVINÍCOLA DECRET 474/2004](#), de 28 de desembre, pel qual es desenvolupa la Llei 15/2002, de 27 de juny, d'ordenació vitivinícola.

Article 3 de la Llei 15/2002, de 27 de juny, d'ordenació vitivinícola.

Definició de denominació d'origen als efectes d'aquest Decret, son per denominació d'origen el nom que serveix per designar els vins originaris d'un àmbit territorial que coincideix, totalment o parcialment, amb Catalunya, la qualitat o les característiques dels quals són aconseguïdes gràcies al medi geogràfic i al sistema de producció, amb els seus factors naturals i humans, la producció, l'elaboració i l'envelliment dels quals es duen a terme a la zona geogràfica delimitada que hagi estat objecte del reconeixement administratiu corresponent.

Article 15 de la Llei 15/2002, de 27 de juny, d'ordenació vitivinícola

Definició de denominació d'origen qualificada Senten per denominació d'origen qualificada aquella que, a més de complir els requisits exigibles a les denominacions d'origen, han de complir amb criteris objectius de més exigència de conreu, elaboració, cria, embotellat i comercialització, així com del règim de control i d'obligacions.

A més hi ha la **DO Cava**, o **VEQPRD Cava** (Vi Escumós de Qualitat Produït en una Regió Determinada), que malgrat no ser exclusiu de Catalunya s'hi elabora el 99% de la producció. Aquesta part important de la producció, en tant que producte plenament català amb Denominació d'Origen i distribuït a Catalunya

5.3. Denominació Genèrica de Qualitat Préssec

Préssec del Penedès. Reglamentació de la denominació genèrica de qualitat "Préssec del Penedès" i el seu consell. Ordre 20 de maig de 1986. DOG núm.913, 11/11/87.

5.4. Unitat mínima de Conreu a Catalunya

Decret 169/1983, de 12 d'abril, sobre unitats mínimes de conreu

El desenvolupament de l'activitat agrària depèn, entre d'altres factors, de la capacitat que tingui l'empresa agrària per atènyer dimensions superficials eficients.

Un dels problemes importants que cal enfocar per garantir aquestes dimensions suficients és l'excessiu fraccionament de la terra, és a dir, la parcel·lació excessiva de les finques, que fa més difícil la utilització òptima dels diferents recursos que intervenen en la producció.

A més a més, el progrés de les explotacions agràries és sovint compromès per tensions sobre el valor de la terra, que no són solament un reflex de les produccions agràries que s'hi conreen, sinó a més d'expectatives alienes a l'economia agrària. I això pot afectar negativament diferents aspectes de la gestió de l'empresa agrària.

Per totes aquestes raons i a causa del desenvolupament tecnològic i econòmic que ha experimentat el camp català els últims anys, es fa imprescindible posar al dia l'extensió de les unitats mínimes de conreu, com a mitjà per preservar la integritat física de les finques rústiques catalanes.

Article 1 assenyala que “estableixen per a tot Catalunya les unitats mínimes de conreu de secà i de regadiu d'acord amb el que assenyala l'Annex 1. Aquesta normativa serà només aplicable al sòl urbanitzable no programat i al sòl no urbanitzable”

A l'Annex 1 del grup 1f s'estableix que la Unitat mínima de conreu es fixa en 3 ha per a conreus de secà i d'una 1 hectàrea per a conreus de regadiu en el municipis de Gelida, Puigdàlber, el Pla del Penedès, Sant Llorenç d'Hortons, Sant Pere de Riudebitlles, Sant Quintí de Mediona, Sant Sadurní d'Anoia, Torrelavit, i Subirats, els quals formen part de la Mancomunitat de l'Alt Penedès.

5.5. Unitat mínima forestal a Catalunya

Decret 35/1990, de 23 de gener, pel qual es fixa la unitat mínima forestal

La correcta gestió sobre les finques forestals comporta actuacions sobre la seva conservació i millora, entre les quals cal considerar els aprofitaments i els tractaments silvícoles adequats, impossibles de desenvolupar tècnicament i econòmicament quan les dimensions són reduïdes. Aquest fet és una realitat en àmplies zones de les nostres comarques.

Per tal d'evitar, doncs, un fraccionament excessiu dels terrenys forestals i aconseguir finques on s'hi puguin desenvolupar racionalment els aprofitaments i les tasques de millora forestal, l'article 21 de la Llei 6/1988, de 30 de març, forestal de Catalunya, estableix l'obligatorietat de fixar la superfície de la unitat mínima forestal i el foment de l'agrupació de finques forestals amb la finalitat d'aconseguir les unitats mínimes forestals i evitar el fraccionament de les existents.

Article 1 assenyala que “La unitat mínima forestal (UMF) per a totes les comarques catalanes serà de 25 ha”. i 1.2 “Queden exclosos del que estableix aquest Decret els terrenys considerats com a

forestals temporals d'acord amb l'article 2.3 de la Llei 6/1988, forestal de Catalunya, als quals són d'aplicació les normes sobre unitats mínimes de conreu”.